

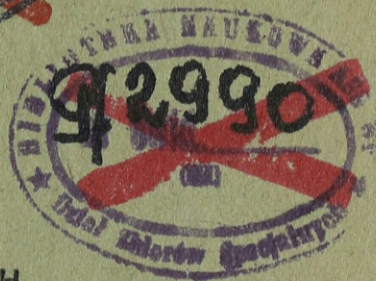
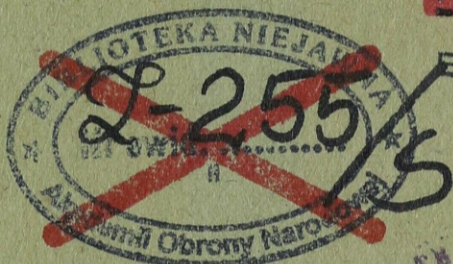
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

JAWNE

~~ZASTRZEŻONE~~

~~POUFNE~~

Egz. nr ... 1

WYBRANE PROBLEMY DZIAŁAŃ BOJOWYCH
DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ
O JEDNOLITEJ STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ
/DZ-89/

/Hipoteza robocza/

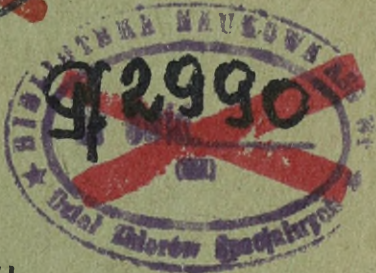
60894

327

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

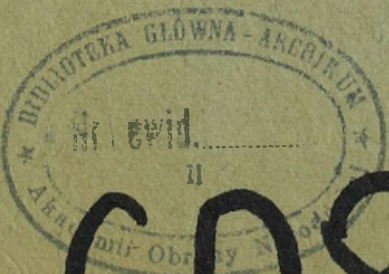
JAWNE
ZASTRZEŻONE
POUFNE

Egz. nr ... 1

WYBRANE PROBLEMY DZIAŁAŃ BOJOWYCH
DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ
O JEDNOLITEJ STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ
/DZ-89/

/Hipoteza robocza/

60894

140306 Anna KOLEK *adk*
Podst. prof. przek. Nr uch 647
20ln. 24022006

JAWNE

~~ZASTRZEŻONE~~

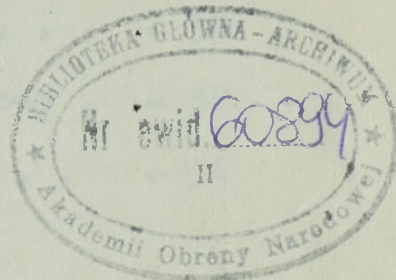
~~Secret~~

Do ~~wytk. uzw.~~

WYBRANE PROBLEMY DZIAŁAŃ BOJOWYCH
DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ O JEDNOLITEJ STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ
/DZ-89/

/Hipoteza robocza/

~~Problemy i hipotezy nie ZASTRZEŻONE
27.01.2003 Jan Stalimowski.~~

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ W SKŁADZIE: płk doc. dr hab. S. KOZIEJ,
płk dr M. HUZARSKI, płk dr J. PAWŁOWSKI, płk dr
J. ZIELIŃSKI, płk dypl. J. PAJĄK, ppłk dr W. KULMA,
mjr dypl. R. WILK

T R E Ś Ć

WSTĘP	- 2
1. Możliwości bojowe i zasady użycia dywizji	- 3
2.- Dowodzenie dywizją i pułkiem w czasie zajmowania rejonów obrony po operacyjnym rozwinięciu	- 13
3. Organizacja i działanie oddziałów wydzielonych w pasie przesłaniania	- 16
4. Prowadzenie walki obronnej przez dywizję i pułk . . .	- 21
5. Przejście do natarcia i prowadzenie działań zaczepnych przez pułk	- 26
6. Działanie na tyłach przeciwnika	- 30
7. Właściwości działań bojowych dywizji i pułku w nocy .	- 32
ZAKOŃCZENIE	- 34

W S T E P

Zgodnie z decyzją ministra Obrony Narodowej w ćwiczeniu mają być przeprowadzone badania naukowe na temat możliwości bojowych oraz użycia i działania dywizji zmechanizowanej nowego typu, o jednolitej strukturze organizacyjnej, oznaczonej umownie kryptonimem "DZ-89". Opracowanie niniejsze jest rezultatem wstępnego, teoretycznego etapu badań. Stanowi ono rozwiniętą hipotezę roboczą, zarysującą ogólne tło i punkt wyjścia do dalszych badań. Jej weryfikacja będzie główną treścią badań praktycznych prowadzonych bezpośrednio w toku ćwiczenia.

Bazę wyjściową do sporządzenia przedstawionej w tym opracowaniu hipotezy stanowiły wstępne studia i ekspertyzy dotyczące nowych struktur organizacyjnych wojsk na szczeblach taktycznych. Badania tych struktur prowadzone były na zlecenie Sztabu Generalnego WP w ASG WP w 1989 roku. Jednym z istotnych elementów owych badań były testy symulacyjne różnych wariantów strukturalnych przeprowadzone przy wykorzystaniu programów komputerowych "MODEL-5".

Możliwości bojowe, a także w znacznym stopniu zasady użycia oraz sposoby działania dywizji, pułków i batalionów nowego typu determinowane są w głównej mierze zmianami w ich strukturze i składzie bojowym. W ćwiczeniu przewiduje się zbadanie wpływu zmian w strukturze i wyposażeniu dywizji na:

- możliwości bojowe i zasady użycia DZ-89;
- planowanie, organizowanie i kierowanie zajmowaniem rejonów obrony po operacyjnym rozwinięciu;

- organizowanie i działanie oddziałów wydzielonych w Pasie przesłania;
- prowadzenie walki obronnej przez dywizję i pułk;
- przechodzenie do natarcia i prowadzenie działań zaczepnych przez pułk;
- działania na tyłach przeciwnika;
- właściwości działań bojowych dywizji i pułku w nocy.

Wstępne, hipotetyczne odpowiedzi na te pytania przedstawione są w kolejnych punktach tego opracowania.

1. Możliwości bojowe i zasady użycia dywizji

Rozważania o możliwościach bojowych, użyciu i działaniu dywizji o jednolitej strukturze organizacyjnej /DZ-39/ należy rozpocząć od konstatacji różnic, jakie istnieją w jej strukturze i wyposażeniu w porównaniu z dotychczasowymi dywizjami - dywizją zmechanizowaną /DZ/ i dywizją pancerną /DPanc/.

Najistotniejsze z owych różnic - odzwierciedlone w wymiarze ilościowym w załącznikach nr 1 i 2 - sprowadzają się do następujących:

- zmieniona została dotychczasowa struktura "czwórkowa" dywizji na "trójkową", tzn. zamiast czterech pułków ogólnowojskowych są obecnie w dywizji trzy takie pułki;
- poprzednio w dywizjach pułki ogólnowojskowe były zróżnicowane, tzn. dywizja pancerna posiadała trzy pułki czołgów i jeden pułk zmechanizowany, zaś dywizja zmechanizowana - trzy pułki zmechanizowane i jeden pułk czołgów. W nowej dywizji wszystkie trzy pułki są jednakowe;

- zmieniona została również wyraźnie organizacja pułków ogólnowojskowych. Co prawda na tym szczeblu, jako jedyna w nowych strukturach, pozostała nadal struktura "czwórkowa", to jednak zmienił się charakter pułku. Nazywa się pułkiem zmechanizowanym, ale w istocie jest nową, w porównaniu do dotychczasowych pułków czołgów i zmechanizowanych, jakością. Można mówić, że jest pułkiem zmechanizowano-pancernym, jako że posiada dwa bataliony zmotoryzowane /chyba lepiej byłoby nazywać je batalionami piechoty, ewentualnie piechoty zmotoryzowanej/ i dwa bataliony czołgów;
- zmniejszona została liczba środków o charakterze uderzeniowym /czołgi, BWP/, zwiększono natomiast liczbę środków defensywnych /środki przeciwpancerne i przeciwlotnicze/.

Zmiany te wpłynęły na pewne - o ok.10-20% - zmniejszenie potencjału bojowego obecnej dywizji zmechanizowanej w stosunku do poprzednich dywizji, co przedstawia załącznik nr 3, w którym jednocześnie porównano ów potencjał z potencjałami bojowymi dywizji głównych państw NATO. Warto jednakże podkreślić, że DZ-39 - choć ma mniejszy bezwzględny potencjał bojowy od dotychczasowych dywizji WP, to jednak ^{jest} związkiem taktycznym o lepszych walorach sprawnościowych, co wynika przede wszystkim z jej większej uniwersalności, zwłaszcza w porównaniu z dywizją pancerną. Uniwersalność ta jeszcze wyraźniej uwidacznia się na szczeblu pułku. Poprzednie dywizje pancerne i pułki czołgów były organizmami wojskowymi o znacznej jednostronności bojowej /skuteczne w natarciu i w dogodnych warunkach terenowych, mniej sprawne w działaniach wymagających wykonywania różnorodnych zadań i w trudnych warunkach/. W obecnej strukturze organizacyjnej ta swoista specjalizacja nie występuje już na szczeblach dywizji

i pułku pozostaje natomiast na szczeblach pododdziałów, od batalionu /bcz, bzmot/ poczynając.

Porównanie potencjałów bojowych naszej dywizji z potencjałami bojowymi dywizji głównych państw NATO nie daje oczywiście podstaw do formułowania jakichś daleko idących wniosków praktycznych. Nie można bowiem zakładać, że dywizja będzie walczyć z dywizją, raczej będą to sytuacje wyjątkowe i przypadkowe. Bardzo istotne wnioski można natomiast wysunąć na podstawie porównania wewnętrznej struktury potencjałów związków taktycznych, jako że ona właśnie decyduje o jakości wojska w ogóle, o możliwościach prowadzenia określonych działań. Otóż już wstępna analiza struktury potencjałów wskazuje jednoznacznie, że nasza dywizja ma wyraźnie mniejszy procent udziału w ogólnym potencjale potencjałów przeciwpancernego i śmigłowcowego. Zwłaszcza ten drugi wskaźnik jest niepokojący, ponieważ ilustruje różnicę wręcz jakościową. Otóż wskazuje on dobitnie, że o ile dywizje potencjalnego przeciwnika /zwłaszcza amerykańskie/ mogą prowadzić działania w wymiarze powietrzno-ładowym to nasza dywizja samodzielnie nie ma na to najmniejszych szans. Nie jest po prostu zdolna prowadzić skutecznych działań na powietrzno-ładowym polu walki. Dlatego wyposażenie nowej dywizji w śmigłowce jest chyba najpilniejszym zadaniem w dalszym organizacyjno-technicznym rozwoju wojsk lądowych.

Po wstępnej analizie zmian w strukturze i wyposażeniu dywizji spróbujmy rozpatrzyć, jak one wpływają na ogólne zasady użycia /wykorzystania dywizji przez szczebel nadrzędny/ i możliwości bojowe dywizji w podstawowych rodzajach działań? Rozpocznijmy od działań obronnych.

W związku z ujednoczonym charakterem wszystkich dywizji zmieniają się pewne uwarunkowania wykorzystania dywizji przez szczebel nadrzędny /armię, korpus armijny/. Każda bowiem dywizja ma jednakowe możliwości wykonywania każdego zadania i może zajmować dowolne miejsce w obronnym ugrupowaniu operacyjnym /tactyczno-operacyjnym/. Dotychczas DZ była z zasady przewidywana do pierwszego rzutu, natomiast pierwszoplanowym zadaniem DPanc było wykonywanie przeciwuderzeń /zwrotów zaczepnych/. Teraz o roli i miejscu DZ-89 w ugrupowaniu obronnym armii korpusu armijnego nie będzie decydowała organizacja, gdyż jest ona jednolita. Zależało to natomiast będzie jedynie od takich czynników, jak m.in. położenie dywizji w chwili otrzymania zadania, stopień wyszkolenia i ukompletowania, czy też koncepcja rozegrania bitwy obronnej.

Zakłada się, iż zbliżona liczba czołgów i BWP w pułkach i dywizjach zapewni dobre wzajemne ogniowe uzupełnianie się, a podobne możliwości manewrowe zwiększą skuteczność działania w toku walki obronnej.

Jeśli idzie o możliwości bojowe dywizji zmechanizowanej nowego typu w obronie - odzwierciedlone głównie w możliwej szerokości i głębokości pasa obrony /warianty wielkości tych wskaźników w różnych sytuacjach przedstawiają załączniki 4-11/, to należy stwierdzić, że zmniejszy się szerokość pasa obrony. Przyjmując batalion za podstawową jednostkę kalkulacyjną i uwzględniając dotychczasową szerokość rejonu jego obrony w granicach 5 km, zauważyć można, iż przeciętna szerokość pasa obrony dywizji wyniesie ok. 30 km. Wynika to z założenia, że do pierwszego rzutu wydziela się na ogół $\frac{2}{3}$ sił i $\frac{1}{3}$ do drugiego rzutu. Organizacja trzypułkowa DZ-89 wskazuje,

iż typowym wariantem ugrupowania będzie: dwa pułki zmechanizowane w pierwszym i jeden w drugim rzucie. Z kolei w pułku zmechanizowanym czterobatalionowym jako zasadę można przyjąć wydzielenie trzech batalionów /w tym dwa bzmot/ do pierwszego i batalionu czołgów do drugiego rzutu. Stąd w podstawowym wariantcie obrony DZ-89 na pierwszej pozycji może bronić się sześć batalionów /poprzednio dziewięć/.

Należy jednak zauważyć, że w razie organizowania obrony na pierwszym pasie i w obronie pozycyjnej /stałej/ DZ-89 może zorganizować skuteczną obronę w pasie do 20 km, organizując przy tym jedynie trzy pozycje obronne. Gdyby natomiast konieczne było organizowanie obrony na większej głębokości /w cztery pozycje/, to szerokość pasa obrony dywizji nie powinna przekraczać 15 km. Można więc uogólniająco stwierdzić, że na pierwszym pasie w obronie pozycyjnej /stałej/ dywizja może bronić się na szerokości 15-20 km.

W razie konieczności obrony przez dywizję pasa o szerokości większej niż 30 km niezbędne będzie zmniejszenie sił drugiego rzutu lub organizowania obrony w jednorzutowym ugrupowaniu z odwodem bądź też odwodami w sile batalionów rozmieszczanych na oddzielnych kierunkach.

Należy podkreślić, że obronę na szerokim froncie dywizja może organizować w dwóch najbardziej typowych sytuacjach: bądź jako element składowy obrony manewrowej, gdy dywizja pierwszorzutowa ma stworzyć warunki do rozstrzygnięcia bitwy obronnej przez siły główne armii /korpusu armijnego/ w głębi, bądź też jako samodzielne zadanie, najczęściej o charakterze osłonowym, na oddzielnym kierunku. Przytoczone uprzednio warianty ugrupowania typowe będą raczej dla pierwszej sytuacji. Natomiast

w działaniach samodzielnych bardziej celowe i skuteczne może okazać się trzymanie większości sił dywizji w głębi pasa obrony, w drugim rzucie, powierzając jedynie części sił bezpośrednio obsadzenie pierwszej pozycji obrony. Pamiętać bowiem należy o historycznie udokumentowanych słabościach "kordonowego" ugrupowania, tj. rozciągnięcia większości sił w szerokim pasie.

Każda decyzja zakładająca wydzielenie części sił dywizji np. do obrony na pozycji przedniej lub do walki w pasie przesłaniania będzie wiązała się ze świadomym osłabieniem podstawowych elementów ugrupowania obronnego dywizji.

Można przypuszczać, że przedstawiony wcześniej wariant klasycznego ugrupowania obronnego DZ-39 będzie przeważnie stosowany w warunkach przechodzenia do obrony na pierwszym pasie. Natomiast w głębi operacyjnej czy też w pasie przesłaniania trzeba będzie odchodzić od klasycznych rozwiązań. Będą to najczęściej zmiany w kierunku poszerzenia pasów obrony dywizji, które mogą pośrednio wpływać na zwiększanie samodzielności batalionów oraz inicjować łączenie ich wysiłków w ramach tworzonych doraźnie, a być może i stałych mieszanych zgrupowań taktycznych składających się z pododdziałów piechoty i czołgów.

Byłoby to organizowanie uniwersalnych pod względem bojowym struktur taktycznych, usytuowanych między ogniwem pułku i batalionem. Zgrupowanie takie mogłoby być w sile od kilku kompanii do dwóch batalionów.

Głębokość ugrupowania obronnego dywizji, bez elementów tyłowych, nie powinna ulec większym zmianom w stosunku do dotychczas przyjmowanej. Jeżeli organizowane będą cztery pozycje o głębokości 3 km każda i odległości między nimi w granicach

3-5 km /poprzednio 4-6 km/, to głębokość obrony dywizji wyniesie średnio 24 km. Przy trzech pozycjach głębokość ta może wynosić ok. 17 km, Należy oczywiście pamiętać, że zawsze zależało to będzie od konkretnej sytuacji i warunków terenowych. Warto też w tym miejscu podkreślić, że w obronie stałej /pozycyjnej/ istnieje bezpośrednia zależność - o charakterze odwrotnej proporcjonalności - między szerokością pasa obrony i głębokością ugrupowania obronnego. Całkowicie inny natomiast charakter ma owa zależność w prowadzonej samodzielnie obronie manewrowej. W tym wypadku im większa jest szerokość pasa obrony - tym głębsze potrzebne jest ugrupowanie.

Na przewidywane, ogólne kierunki zmian w zasadach działania DZ-89 w obronie istotny wpływ wywrze zmniejszenie jej potencjału bojowego. Osłabienie potencjału materialnego dywizji powinno być rekompensowane jej wyższą operatywnością użycia i sprawnością działania, realizacją przedsięwzięć zapewniających podwyższenie trwałości obrony, bardziej efektywnym /wielowariantowym/ wykorzystywaniem elementów ugrupowania bojowego, jak również zwiększeniem aktywności i manewrowości działań obronnych.

Również w działaniach zaczepnych - patrz załączniki 12-14 - miejsce DZ-89 w ugrupowaniu operacyjnym /taktyczno-operacyjnym/, podobnie jak w działaniach obronnych, może być dowolne. Różnica, w porównaniu z poprzednimi strukturami organizacyjnymi związków taktycznych, polega głównie na tym, że dotychczas np. DPanc z zasady była wydzielana do drugiego rzutu operacyjnego armii i przygotowywana głównie do działań w głębi ugrupowania obronnego przeciwnika. Natomiast DZ-89 musi być gotowa do różnych wariantów

jej operacyjnego użycia w działaniach zaczepnych.

Możliwości przełamania obrony przeciwnika przez DZ-89, tak z marszu, jak i z położenia w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem, nie ulegną istotniejszej zmianie. Przewiduje się, że w razie konieczności dywizja będzie mogła stworzyć niezbędne zgrupowanie uderzeniowe do przełamania obrony czołowych pododdziałów przeciwnika. Jednocześnie jednak należy się liczyć z tym, że w takim wypadku znacznie zmniejszą się możliwości potęgowania uderzenia oraz tworzenia i użycia innych /poza zgrupowaniem przełamującym/ elementów ugrupowania bojowego.

Biorąc pod uwagę przyjmowane obecnie tempo natarcia, które w ramach przeciwuderzenia lub przeciwnatarcia może wynosić średnio 15-20 km/dobę - w trudniejszych warunkach 10 - 15, w korzystniejszych 20 - 25, treścią zadania dnia dywizji może być rozbicie wspólnie z sąsiadami pierwszorzutowej brygady nieprzyjaciela. Stąd zadaniem bliższym dywizji może być przede wszystkim rozbicie pierwszorzutowych batalionów brygady nieprzyjaciela broniącej się w pierwszym rzucie dywizji i opanowanie rubieży między jego pierwszą a drugą pozycją obrony. Drugi rzut dywizji najczęściej będzie wprowadzany po wykonaniu zadania bliższego.

Stosunkowo płytka głębokość natarcia dywizji na dobę walki wskazuje na celowość stawiania zadania dwustopniowego /poprzednio dwu - lub trzystopniowe/.

Warunki działania i zmniejszony potencjał bojowy DZ-89 mogą być przyczyną trudności w tworzeniu i użyciu takich elementów ugrupowania, jak: oddział wydzielony, grupa desantowo-szturmowa, oddział specjalny czy też taktyczny desant powietrzny.

Rodzi się więc potrzeba tworzenia zgrupowań opartych na różnych wariantach łączenia, czy też wzmocnienia batalionów. Problem wykorzystania batalionów staje się więc podstawowym elementem procesu decyzyjnego dowódcy ogólnowojskowego. Wiąże się to jednak z koniecznością wypracowania nowych zasad dowodzenia i zaopatrywania zgrupowań taktycznych, których trzonem będą bataliony.

W niektórych sytuacjach, zwłaszcza podczas rozwijania operacji zaczepnej, dywizja może być użyta jako operacyjny oddział wydzielony. Należy stwierdzić, że dywizja zmechanizowana nowego typu, dzięki większej uniwersalności operacyjnej i bojowej, ma większe możliwości samodzielnego prowadzenia działań bojowych w trudnych warunkach na tyłach przeciwnika niż dywizje dotychczasowe, a zwłaszcza niż dywizje pancerne. W toku rajdu na tyłach przeciwnika dywizja może organizować oddziały rajdowe najczęściej na bazie wzmocnionego batalionu /mieszanego zgrupowania taktycznego/.

Z przedstawionych możliwych wariantów tworzenia ugrupowania bojowego dywizji w natarciu wnioskować można, iż zmniejszenie składu dywizji o jeden pułk rekompensować można, podobnie jak w obronie, przez tworzenie różnych wariantów zgrupowań batalionowych.

Zmiany organizacyjne wprowadzone w DZ-89 w stosunku do poprzednich dywizji nie wpłyną w istotniejszy sposób na możliwości i zasady wykonywania przez nią marszu.

W czasie przemieszczania się na dłuższe odległości - rzędu kilkuset kilometrów - dywizja będzie maszerowała zazwyczaj po dwóch drogach /załączniki nr 15 i 16/. W porównaniu

z dotychczasowymi dywizjami zmniejszy się o długość kolumny dywizyjnej stosownie do zmniejszenia się liczby pojazdów. Kolumna pułku zmechanizowanego w marszu ma długość ok. 35 km, a całej dywizji /bez ubezpieczeń/ ok. 200 km.

W stosunku do dotychczasowych zasad konieczna wydaje się korekta koncepcji organizacji wykonania marszu z rejonu wyjściowego na rubież ataku. Dywizja powinna maszerować po czterech drogach - każdy batalion pierwszorzutowy na czoł^e sił głównych po oddzielnej drodze /załącznik nr 17/. Za takim rozwiązaniem przemawia wiele argumentów. Zgodnie z wcześniejszymi wnioskami i sugestiami zwiększona zostanie samodzielność batalionów DZ-89, ułatwione dowodzenie oraz zwiększą się możliwości płynnego wyjścia wojsk na rubież rozwinięcia w szyki bojowe. Zmniejszą się też możliwości przeciwnika w jednoczesnym porażeniu pododdziałów rozwijających się do natarcia, przy jednocześnie zwiększonych możliwościach manewru i wprowadzania d^owalki sił potęgujących uderzenie. Zapewni to ponadto możliwość szybkiego reagowania na zmieniające się warunki pola walki.

Po przedstawieniu ogólnych problemów użycia i możliwości bojowych dywizji zmechanizowanych nowego typu przejdziemy do rozpatrzenia bardziej szczegółowych zagadnień dotyczących sposobów działania dywizji i pułku w czasie wykonywania różnych zadań w ramach operacji obronnej. Pierwszym z takich zagadnień jest dowodzenie dywizją i pułkiem w czasie zajmowania wyznaczonych pasów i rejonów obrony.

2. Dowodzenie dywizją i pułkiem w czasie zajmowania rejonów i pasów obrony po operacyjnym rozwinięciu

Wprowadzone zmiany w strukturze i wyposażeniu dywizji zmechanizowanej nie mają większego wpływu na proces planowania marszu i organizowania zajmowania rejonu obrony. Różnica uwidacznia się w liczbie wykonanych dokumentów dyrektywnych, realizowanych czynności planistycznych oraz w skróceniu o około 1/4 czasu przeznaczonego na opracowanie i przekazywanie zadań, organizację i zabezpieczenie marszu. Wynika to m.in. z "trójkowej" a nie "czwórkowej" struktury dywizji. W dużej mierze zmniejszenie czasu w procesie planowania może nastąpić także w wyniku ograniczenia objętości niektórych dokumentów bojowych, takich jak np. rozkaz bojowy, legenda do decyzji.

Zgodnie z koncepcją NATO "głębokich uderzeń" stanowiska dowodzenia i inne elementy systemu dowodzenia stały się obiektami pierwszej kolejności rażenia. Powinny one być odporne na uderzenia broni precyzyjnej i zakłócenia radioelektroniczne nieprzyjaciela, aby zapewnić dowództwu dywizji warunki szybkiego przegrupowania w rejon obrony i operatywnego dowodzenia podczas jego zajmowania.

W systemie dowodzenia dywizji w czasie zajmowania rejonów obrony odległych od rejonu wyjściowego mogą wystąpić pewne trudności w dowodzeniu w razie wysłania ubezpieczeń marszowych w sile batalionów zmotoryzowanych, bowiem nie posiadają one łączności radiowej w sieci UKF. Powoduje to potrzebę wykorzystania stacji retlanslacyjnych.

Z przedstawionych ocen możliwości organizacji stanowisk dowodzenia dywizji podczas zajmowania obrony na obszarze kraju wynika, że nie zachodzą istotne zmiany w systemie dowodzenia dywizji ani też w strukturze i obsadzie tych stanowisk. Ze względu na możliwość działania na rzecz dywizji sił i środków obrony cywilnej /OC/ i innych resortów, a także podejmowania przedsięwzięć dotyczących ewakuacji ludności cywilnej, zachodzi konieczność utworzenia przy dowództwie dywizji, w ramach stanowiska dowodzenia, dodatkowych miejsc pracy dla różnorodnych przedstawicieli lub nawet grup operacyjnych wymienionych sił i środków. Dotyczy to również tyłowego stanowiska dowodzenia dywizji. Wymaga to wprowadzenia korekt w systemie dowodzenia dywizji stosownie do specyfiki systemu kierowania /dowodzenia/ siłami i środkami OC, i obrony kraju. Istnieje potrzeba zamiany WSD na ZSD. Uwarunkowane jest to koniecznością posiadania zamaskowanego punktu dowodzenia /środki radiowe pracują jedynie na odbiorze/, które przejmie dowodzenie z chwilą zniszczenia SD. Przeznaczenie i zadania WSD obecnie nie zapewniają skrytości dowodzenia.

Wprowadzone zmiany w strukturze organizacyjnej pułku zmechanizowanego i jego pododdziałów nie wywierają istotnego wpływu na potrzebę dokonywania korekt w organizacji systemu dowodzenia. Zachowaniu dotychczasowego systemu dowodzenia sprzyja również pozostawienie bez zmian struktury organizacyjnej dowództwa pułku i dowództw pododdziałów oraz jego pododdziału łączności i zabezpieczenia.

Analiza miejsca i roli pułku zmechanizowanego w ugrupowaniu marszowym i bojowym DZ-39 oraz zadań, jakie może on realizować, wskazuje że we współczesnych działaniach bojowych istnieje

możliwość zorganizowania systemu dowodzenia w obecnej strukturze zapewniającego sprawne dowodzenie wszystkimi jego pododdziałami i elementami ugrupowania bojowego w czasie marszu i kierowania zajmowaniem rejonu obrony.

Sprzyja to organizacji systemu dowodzenia pułku zgodnie z dotychczas obowiązującymi zasadami. Z dowództwa pułku zmechanizowanego można zorganizować działające stale i bez przerwy, zarówno w czasie przegrupowania, jak i zajmowania obrony, stanowisko dowodzenia i tyłowe stanowisko dowodzenia. Wyposażenie DZ-89 i jej pułków w urządzenia " " nie powoduje zmian w organizacji i strukturze systemów dowodzenia. Wynika to głównie ze specyfiki systemu " " i konieczności połączenia zautomatyzowanego i tradycyjnego sposobu dowodzenia dywizją.

Ocena procesów dowodzenia oraz zakres i charakter pracy dowództwa dywizji i pułku zmechanizowanego podczas planowania, organizowania i kierowania zajmowaniem pasa i rejonów obrony wskazują, że nie ulegają zmianie przeznaczenie i rola poszczególnych stanowisk dowodzenia w ich systemie dowodzenia.

Mogą natomiast wyniknąć trudności w zorganizowaniu i zapewnieniu trwałego i sprawnego dowodzenia ubezpieczeniami marszowymi dywizji. Zachodzi wtedy konieczność wykorzystania na SD dywizji wozu dowodzenia np. WD-3M wydziału operacyjnego lub innego, wykorzystywanego dodatkowo, oprócz środków systemu " ".

Mimo istotnej zmiany w strukturze organizacyjnej i wyposażeniu dywizji zmechanizowanej praca organów dowodzenia, a szczególnie praca sztabowa o charakterze kalkulacyjno-kreślarsko-biurowym w nieznacznym zakresie jest wspomagana nowoczesną techniką. Stąd też w niewielkim tylko stopniu mogą zostać skrócone procesy decyzyjne, a czasy opracowania dokumentów bojowych, przekazywania zadań i kierowania oddziałami i pododdziałami w czasie marszu i zajmowania rejonów obrony w zasadzie nie zmieniają się.

3. Organizowanie i działanie oddziałów wydzielonych w pasie przesłaniania.

W dotychczas obowiązujących ustaleniach przyjmuje się, że dywizja przechodząc do obrony w pierwszym rzucie, zarówno w styczności, jak i bez styczności z nieprzyjacielem, może przygotowywać pas przesłaniania, a pułk - pozycję przednią. Pas przesłaniania organizuje się w celu: wprowadzenia nieprzyjaciela w błąd co do rzeczywistej struktury pasa /rejonu/ obrony, zyskania czasu na jej przygotowanie, wczesnego rozpoznania sił i środków nieprzyjaciela oraz kierunku i charakteru jego działań, zmuszenia do wcześniejszego rozwinięcia sił głównych, a także zadania mu strat jeszcze przed podejściem do przedniego skraju obrony.

Nowa struktura i wyposażenie dywizji zmechanizowanej nie wpłyną zasadniczo na zmiany potrzeb i celów organizacji pasa przesłaniania /pozycji przedniej/. Należy jednak podkreślić, że zmieniające się warunki operacyjne i taktyczne, w jakich może działać dywizja zmechanizowana, powodować będą systematyczny wzrost roli pasa przesłaniania i pozycji przedniej. Wynika to z faktu, iż nacierający dysponuje coraz większymi możliwościami wykrycia systemu obrony. Nie ulegną również istotniejszej zmianie zadania OW w pasie przesłaniania i na pozycji przedniej. Polegać one będą przede wszystkim na opóźnieniu i dezorganizowaniu podejścia przeciwnika do przedniego skraju obrony oraz zadaniu mu takich strat, które zmuszą go do ponownego organizowania natarcia. Można natomiast przewidywać, że konieczne będzie

niecego inne podejście do składu oddziałów wydzielonych przewidzianych do prowadzenia walki w pasie przesłaniania. Dotychczas przyjmowano, że będzie to najczęściej pułk zmechanizowany lub pułk czołgów. Obecnie przy trzypułkowej strukturze dywizji zorganizowanie OW w sile pułku oznaczałoby potrzebę wydzielenia około 1/3 sił dywizji.

Nie zawsze będzie to możliwe i celowe. Dotyczy to zwłaszcza dywizji organizującej obronę na pierwszym pasie w warunkach prowadzenia obrony pozycyjnej, gdy wymagana jest rozbudowa pasa obrony w 3-4 pozycje. Częściej może być organizowany OW w sile pułku w razie przechodzenia do obrony na rubieżach operacyjnych w głębi, gdzie przygotowuje się pasy obrony na głębokość 2-3 pozycji. Ponadto siła OW zależy także od głębokości pasa przesłaniania: im jest ona większa, tym silniejszy powinien być OW. Można wysunąć tezę, że nowa struktura organizacyjna dywizji wpłynie na potrzebę zmniejszenia głębokości pasa przesłaniania do ok. 20 km. Głębszy pas - do 40 km, jak to przewiduje obecny regulamin walki - będzie musiał mieć charakter operacyjny i do działania w nim powinny być wyznaczone siły od pułku do dywizji ze składu drugiego rzutu operacyjnego.

Należy zauważyć, że skład OW przeznaczony do działania w pasie przesłaniania będzie zależał również od stopnia gotowości obrony na pierwszym pasie w chwili podchodzenia przeciwnika. Jeżeli siły przeznaczone do obrony pierwszego pasa są gotowe do odparcia uderzenia nieprzyjaciela, wówczas OW może być stosunkowo słabszy. Porównując strukturę dywizji czteropułkowej z nową trzypułkową można przewidywać, że organizowanie w sile pułku do działania w pasie przesłaniania będzie należało raczej do rzadkości. Bardziej typowe będą OW w sile wzmocnionych batalionów zmotoryzowanych lub czołgów. Można przypuszczać, że będą

to 1-2 batalionowe OW wyznaczane z pułku drugorzutowego dywizji. Ponadto na tym kierunku, na którym nie przewiduje się działania dywizyjnych oddziałów wydzielonych pułk pierwszorzutowy może organizować pozycję przednią, obsadzając ją siłami od kompanii do batalionu. W obydwu wypadkach nowa struktura organizacyjna dywizji i pułku stwarza korzystniejsze warunki do organizowania oddziałów wydzielonych o mieszanym składzie /pododdziały zmotoryzowane i czołgów/.

Podkreślić należy, że stosownie do specyfiki zadań i warunków ich wykonywania w pasie przesłaniania do OW winno się wyznaczać siły wysoc^hmanewrowe o dużych możliwościach prowadzenia samodzielnej walki, zwłaszcza ogniowej. Takie wymagania spełniają zarówno bataliony zmotoryzowane jak i bataliony czołgów, a jeszcze lepiej mieszane zgrupowania taktyczne /bojowe/ wzmocnione innymi siłami i środkami zapewniającymi większą wszechstronność bojową.

Zarówno struktura organizacyjna, jak i wyposażenie dywizji umożliwiają odpowiednie wzmocnienie i usamodzielnienie OW działających w pasie przesłaniania. Dla stworzenia OW na bazie mieszanych zgrupowań bojowych celowe jest wzmocnienie batalionu czołgów kompanią piechoty na BWP, a batalionu zmotoryzowanego kompanią czołgów. Z punktu widzenia siły ognia jednego, jak i drugiego pododdziału nie jest to warunek konieczny, ale mając na uwadze specyfikę działania w pasie przesłania takie rozwiązanie wydaje się być taktycznie opłacalne. Innym wzmocnieniem OW w sile batalionu mogą być: bateria artylerii samobieżnej /GOZDZIK/, bateria /pluton/ przeciwlotnicza, pluton rozpoznawczy, pluton /drużyna/ saperów, drużyna rozpoznania skażeń.

W razie działania pułku jako OW dywizji lub armijny oddział wydzielony może on być na czas działania w pasie przesłaniania wzmocniony: dywizjonem artylerii samobieżnej, baterią rakiet

przeciwlotniczych, kompanią saperów, plutonem rozpoznania skażeń. Wzmocnienie OW może być bardzo różne, jednak zawsze będzie ono zależało od zadań oraz sytuacji, w jakiej dywizja będzie przechodziła do obrony.

Oddziały wydzielone wyznaczone do wykonywania zadań w pasie przesłaniania będą z reguły walczyć na szerokim froncie. Warunkom tym musi być podporządkowane ich ugrupowanie bojowe. Ograniczoną ilość wojsk trzeba rozmieścić tak, aby możliwe było czasowe powstrzymanie natarcia przeciwnika przynajmniej na najważniejszym kierunku. Dlatego celowe wydaje się podzielenie ugrupowania OW na usamodzielnione grupy zdolne do działania na poszczególnych kierunkach.

Na najważniejszym kierunku, na którym spodziewane jest główne uderzenie przeciwnika, powinny prowadzić przemienne działania opóźniające dwie takie grupy, wzajemnie się wspierając i ubezpieczając odchodzenie na kolejne pozycje opóźniania. Na pozostałych kierunkach /na pomocniczym kierunku/ ugrupowanie OW obejmować może tylko jeden rzut i działająca tam grupa będzie musiała samodzielnie prowadzić ciągłe działania opóźniające. Każda grupa może być w sile do kompanii, a w OW organizowanym na bazie pułku - do batalionu. Znaczna szerokość pasa działania nie pozwoli na ciągłą rozbudowę pozycji, dlatego też każda z nich składać się będzie musiała z oddzielnych plutonowych, kompanijnych punktów oporu. W lukach między tymi punktami powinny znajdować się posterunki obserwacyjne, techniczne środki rozpoznawcze oraz patrole.

Wnioski z działań wojennych, wielu ćwiczeń różnego typu oraz wyniki rozważań teoretycznych wraz z spostrzeżeniami z praktyki szkoleniowej jednoznacznie dowodzą, że ugrupowanie sił i środków przeznaczonych do działania w pasie przesłaniania

4. Prowadzenie walki obronnej przez dywizję i pułk

Nowa struktura organizacyjna dywizji i pułku powoduje szereg zmian w prowadzeniu walki obronnej. Zmniejszenie liczby pułków w dywizji z czterech do trzech wymaga zmiany organizacji systemu obrony, a zwłaszcza ugrupowania bojowego. Zgodnie z nadrzędnymi zasadami obrony ugrupowanie to, traktowane jako celowe rozmieszczenie sił w wyznaczonym pasie obrony, powinno zapewnić spełnienie dwóch podstawowych wymagań, jakim są trwałość i aktywność obrony.

Wymagania te wzajemnie się warunkują. Trwałość wskazuje na potrzebę takiego rozmieszczenia sił i środków, które zapewni odparcie uderzenia przeważających sił nieprzyjaciela. Aktywność z kolei nakazuje takie ich użycie, które zapewnia pełne wykorzystanie możliwości bojowych w połączeniu z warunkami terenowymi. Wynika z tego, że trwałość i aktywność obrony oznaczają łącznie potrzebę uzyskania odpowiedniego, w stosunku do przewidywanych sił nieprzyjaciela, nasycenia sił i środków oraz głębokość ugrupowania zapewniającą możliwość wykonania manewru.

Potrzeba obsadzenia w dywizji 3-4 pozycji przez trzy jednolite pułki nie daje większych możliwości manewru tymi siłami. Z zasady w obronie pozycyjnej należy przyjąć podział, zgodnie z którym do pierwszego rzutu wyznacza się dwa pułki, do drugiego - jeden. Uzupełniającym wariantem może być dodatkowe wydzielenie do pierwszego rzutu części trzeciego pułku do obrony, np. samodzielnego kierunku. Natomiast na szczeblu pułku nowa struktura organizacyjna stwarza szersze możliwości użycia sił i środków.

Ponieważ obrona w dalszym ciągu musi być przede wszystkim przeciwpancerna /także i przeciwlotnicza/, istnieje konieczność

posiadania na pierwszej pozycji takiej liczby środków przeciwpancernych, które w czasie podchodzenia nieprzyjaciela do przedniego skraju zapewnią zniszczenie około 50% celów opancerzonych.

Jednym z rozwiązań umożliwiających spełnianie tego wymagania może być tworzenie mieszanych zgrupowań taktycznych /bojowych/ na bazie batalionu. Zgrupowania takie można tworzyć przydzielając kompanię czołgów do batalionu zmotoryzowanego lub kompanię piechoty do batalionu czołgów. Dowodzenie tymi zgrupowaniami realizowane byłoby w ogniwie batalionu. Podstawową zaletą takiego rozwiązania jest dysponowanie przez jednego dowódcę pododdziału środkami walki o różnych możliwościach bojowych /czołgi i BWP wzajemnie uzupełniają się, a piechota stanowi ich ubezpieczenie/.

W pułku można utworzyć do czterech takich zgrupowań, z których większość lub połowa obsadzałaby pierwszą pozycję. Jedno zgrupowanie bojowe dysponowałoby około 30 czołgami i BWP, co przy średnich możliwościach niszczenia 2-3 środków opancerzonych stwarza szansę zniszczenia około 60 celów /BZ /NZ/ dysponuje ok. 120 czołgami i BWP, przełamuje obronę na odcinku 3 km, naciera w pasie 10-15 km/. Takie użycie sił i środków pułku zapewnia skupienie głównego wysiłku obrony na pierwszej i drugiej pozycji, co stanowiłoby podstawę załamania natarcia nieprzyjaciela.

Jednym z podstawowych elementów obrony w skali taktycznej są kontrataki. Obecnie, w związku z nową strukturą organizacyjną wojsk, nowymi środkami walki i zmienionymi warunkami jej prowadzenia, aktualne jest pytanie o celowość kontrataku na

szczeblu pułku i dywizji. Istota pytania wynika z tego, że broniący się jest słabszy, a słabość tę może pogłębić każdy nieudany zwrot zaczepny. Zużywa bowiem nie tylko siły i środki, ale dezorganizuje funkcjonujący system obrony. Z tego też względu coraz wyraźniej ugruntowuje się pogląd, że w obronie pozycyjnej /stałej/ na szczeblu oddziału w większości wypadków nie powinno się wykonywać kontrataku samodzielnie.

Utworzenie na szczeblu pułku mieszanych zgrupowań bojowych umożliwia ich różnorodne użycie. Rozmieszczone na drugiej pozycji zgrupowania bojowe mogą prowadzić efektywną walkę obronną, ale także mogą być użyte w sposób manewrowy. Skład sił i środków tego zgrupowania zapewnia jego użycie zarówno z rubieży ogniowych, jak i w sposób zaczepny, w razie włamania się nieprzyjaciela.

Użycie drugiego rzutu pułku z rubieży ogniowej może mieć miejsce wtedy, gdy celowe będzie zatrzymanie nacierającego nieprzyjaciela, nie dopuszczenie do poszerzenia wyłomu w obronie oraz stworzenie warunków do wykonania kontrataku siłami drugiego rzutu dywizji. Należy zauważyć, że do wykonania zadań z rubieży ogniowych może być użyta np. kompania czołgów lub kompania piechoty na BWP wspólnie z odwodem przeciwpancernym pułku lub ze śmigłowcami bojowymi.

Natomiast użycie drugiego rzutu do wykonania kontrataku może być celowe wówczas, gdy istnieje szansa na odtworzenie poprzedniego położenia. Głównym czynnikiem jest tu czas wykonania kontrataku. Warunkuje on zarówno uzyskanie przewagi na wybranym odcinku, jak i zaskoczenie, pozwalające na osiągnięcie zamierzonego celu. Z tego względu kontratak pułku powinien być wykonany w toku walki o pierwszą pozycję obrony.

Należy jednak dostrzegać bezwzględną potrzebę oddziaływania w tym czasie siłami i środkami dywizji na nieprzyjaciela, głównie w celu zatrzymania jego odwodów do czasu zrealizowania zamiaru kontrataku /niszczenie ogniem minowanie manewrowe itp./,

Wiele korzyści może przynieść kontratak wykonywany drugimi rzutami dwóch sąsiednich pułków w celu odcięcia nieprzyjaciela w rejonie włamania. Wykonywany może być na zbieżnych kierunkach lub na jednym kierunku.

W wypadku, gdy włamanie nieprzyjaciela w rejon obrony jest tak duże, że wykonanie kontrataku drugim rzutem pułku jest niecelowe, pułk powinien skupić się na prowadzeniu walki obronnej na drugiej pozycji, przesuając tam także wojska z odcinków nieatakowanych oraz te siły, które wycofały się pod naporem nieprzyjaciela. Ponadto do walki o drugą pozycję należy użyć odwody przeciwpancerne. Walka tych sił powinna stworzyć warunki do załamania natarcia nieprzyjaciela i wykonania kontrataku.

Drugi rzut dywizji stanowić będzie z zasady pułk zmechanizowany. Ze względu na jego znaczny potencjał bojowy i zagrożenie, jakie stanowi dla nacierającego nieprzyjaciela, będzie on niewątpliwie obiektem intensywnego i różnorodnego oddziaływania, zwłaszcza ogniowego i radioelektronicznego.

W związku z tym konieczne jest nieustanne podejmowanie przedsięwzięć mających na celu ukrycie zamiaru wykonania kontrataku drugim rzutem dywizji. Jednym z nich może być rozczłonkowane przesunięcie pułku na rubież kontrataku, w czasie którego każdy batalion maszerowałby po oddzielnej drodze na wspólną rubież kontrataku. Istotną trudnością takiego działania jest zgranie czasu podejścia batalionów z ogniowym przygotowaniem kontrataku, a tym samym osiągnięciem przewagi w początkowej, najważniejszej fazie działania. W miarę możliwości powinno się dążyć do wykonywa-

nia kontrataków wspólnie z sąsiadem /patrz załącznik nr 18/, co znacznie zwiększa szanse zwrotu zaczepnego. Celowe jest również wykorzystywani czasowych luk w ugrupowaniu przeciwnika w celu szybszego wyjścia kontratakującego pułku na tyły przeciwnika /załącznik nr 19/.

Do pierwszego rzutu kontratakującego pułku, z uwagi na potrzebę uzyskania przewagi i wysokiego tempa natarcia, należałoby włączać przede wszystkim bataliony czołgów. W miarę rozwijania kontrataku wprowadzone byłyby kolejno bataliony zmotoryzowane, tak aby w końcowej fazie działania one przechodziły do obrony w pierwszym rzucie na odzyskanej rubieży.

Za przyjęciem takiego ugrupowania bojowego pułku zmechanizowanego do kontrataku przemawiać może również i to, że nie zawsze uda się powstrzymać natarcie nieprzyjaciela. Stąd kontratak rozpocząć się może od boju spotkaniowego. W tym zaś wypadku większe możliwości mają czołgi, dysponujące większą siłą uderzeniową. Ponadto z zasady kontratak kończyć się będzie opanowaniem dogodnej do obrony pozycji. Może to być dotychczasowy przedni skraj obrony lub inna rubież, na której obrona będzie organizowana w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem w warunkach skrajnie ograniczonego czasu /podejście kolejnych odwodów nieprzyjaciela/. W tych warunkach lepsze możliwości organizacji obrony mają bataliony zmotoryzowane. Jednym z przykładów takiej sytuacji może być kontratak wykonywany w celu rozbicia przeciwnika na przyczółku i odtwarzanie obrony wzdłuż przeszkody wodnej /załącznik nr 20/.

Reasumując rozważania dotyczące prowadzenia walki obronnej, w tym wykonania kontrataków, przez dywizję i pułki w nowej strukturze organizacyjnej można stwierdzić, że trzypułkowa struktura dywizji wymaga poszukiwania sposobów zwiększenia

trwałości i aktywności obrony na szczeblu pułku. Jedną z wielu dróg może być tworzenie mieszanych zgrupowań taktycznych /bojowych/ na bazie batalionu. Struktura organizacyjna pułku i dywizji oraz środki walki pozwalają na wykonywanie kontrataków zarówno na szczeblu pułku, jak i dywizji. Jednak na szczeblu pułku korzystniejsze może okazać się użycie ich z rubieży ogniowych. Pierwszy rzut pułku wykonującego kontratak powinny stanowić z zasady bataliony czołgów; bataliony zmotoryzowane powinno się wprowadzać do rozwinięcia natarcia tak, aby w końcowej fazie kontrataku mogły przejść do obrony odzyskanej rubieży.

5. Przejście do natarcia i prowadzenie działań zaczepnych przez pułk.

Możliwości ogniowe i manewrowe pułku zmechanizowanego o nowej strukturze organizacyjnej są zbliżone do możliwości pułku o strukturze poprzedniej. Z tego względu nie ulegną zasadniczej zmianie ogólne zasady natarcia i zadania bojowe pułku. Z uwagi natomiast na bardziej uniwersalny skład pułku, zrównoważenie proporcji między piechotą i czołgami, można oczekiwać pewnych zmian w sposobach prowadzenia natarcia. Dotyczy to przede wszystkim przełamanie/natarcia na broniącego się nieprzyjaciela/.

Obecne regulaminy walki, opracowane dla wojsk o dotychczasowej strukturze organizacyjnej, przewidują dla pułku pas natarcia o szerokości do 5 km w przeciętnych warunkach, zaś głębokość zadania określona była treścią, a nie kilometrami. W zależności od rodzaju obrony nieprzyjaciela i stopnia jej obezwładnienia pułk pierwszego rzutu dywizji rozbijał w dwustopniowym zadaniu siły na głębokość ugrupowania dywizji lub tylko

brygady. Zadanie jednostopniowe drugorzutowego pułku polegało na zakończeniu rozbicia, wspólnie z pułkami pierwszego rzutu, podchodzących odwodów nieprzyjaciela i opanowaniu rubieży zadania dnia.

Wprowadzone na bieżący rok ^{taktyczne/}normy nie określają treści zadań, ~~taktycznych~~ tylko ich głębokość w kilometrach, przy czym brak w nich spójności między zadaniami dywizji i pułku. Uwzględniają natomiast różnice w głębokości zadań w zależności od tego, czy jest to natarcie, czy przeciwuderzenie /kontratak/.

WYSZCZEGÓLNIENIE		NATARCIE		/KONTRATAK/ PRZECIWUDERZENIE	
		D	P	D	P
Szerokość pasa		10-20	5-8	do 10	4-6
Głębokość	zad. bliższe	7-10	4-8	-	do 10
	zad. następne	8-15	8-12	-	-
	zad. dnia	15-25	-	do 20	-
	kier. dalsz.nat.		do 25	-	-
średnie tempo działania		15-20 /20-25 km/doba		10-20 km/doba	

Normy te budzą szereg wątpliwości. Nie uwzględniają one bowiem treści zadań, tzn. jakiego nieprzyjaciela należało będzie pobić w określonym nimi obszarze. Mechaniczne ustalenie kilometrów ^{dowiązania} bez ~~dotknięcia~~ tego do ugrupowania sił przeciwnika, którego pobicie jest możliwe przy danym potencjale bojowym dywizji i pułku, nie może być uznane za właściwe.

WYSZCZEGÓLNIENIE	BUNDESWEHRA						N A T O					
	Obrona			Natarcie			Obrona			Natarcie		
	b	B	D	b	B	D	b	B	D	b	B	D
Szerokość	do 5	do 25	20-40	do 4	10-15	20-30	-	10-25	20-60	-	8-15	20-30
Głębokość	do 5	15-30	40-60	do 5	10-15	30-50	-	10-25	20-60	-	do 30	30-50

Zadania bojowe dywizji i pułku o nowej strukturze wymagają dalszego sprecyzowania. Powinno się przy tym wziąć pod uwagę, że zadanie określa się przede wszystkim zależnie od składu i możliwości nieprzyjaciela, ugrupowania i rozbudowy inżynierskiej jego obrony, zamiaru walki, składu i możliwości bojowych nacierającego oraz właściwości terenu i innych warunków. Punktem wyjścia jest jednak zawsze ilość sił przeciwnika, jaką dywizja lub pułk będą w stanie rozbić w działaniach zaczepnych.

Aby rozbić przeciwnika należy uzyskać nad nim potrzebną przewagę. Hipotetycznie przyjmuje się, że podczas natarcia na broniącego się przeciwnika potrzebna jest na szczeblach dywizji i pułku około 4-krotna przewaga. Uwzględniając potencjały bojowe przedstawione w załączniku nr 3 można wstępnie przyjąć, że DZ-89 w natarciu może rozbić ^{więcej} ~~własnej~~ siły głównej broniącej się brygady /NZ lub WB/, a pułk siły nie większe niż batalion. W stosunku do wojsk amerykańskich możliwości te będą niemal dwukrotnie mniejsze. Ugrupowanie tych właśnie sił musi być ~~równie~~ ^{właśnie} głównym wyznacznikiem norm taktycznych w natarciu.

Zgodnie z dotychczasowymi regułami przełamanie winno odbywać się zawsze na wąskim odcinku, gdyż tylko w ten sposób można zapewnić uzyskanie niezbędnej przewagi przy czołowym uderzeniu i umożliwić sobie szybkie wyjście na skrzydła i tyły broniącego się przeciwnika. Pułk zmechanizowany z DZ-89 ma nieco

lepsze możliwości stworzenia zgrupowania uderzeniowego niż
Pułk zmechanizowany o dotychczasowej strukturze. ^{Posiada} ~~xxxxxxx~~ Pozwala bowiem
większą liczbę czołgów, które są predysponowane do wykonywania
szybkich uderzeń /opancerzenie, stabilizowany ogień w ruchu/.
Mniejsza ilość piechoty co prawda może okazać się pewną słaboś-
cią, ale raczej tylko podczas przełamywania obrony w trudnych
warunkach terenowych /miasto, las, góry/. Podczas przechodzenia
do natarcia z marszu możliwe będzie w szerszym zakresie
wcześniejsze wysłanie - w razie potrzeby [✓] czołgów na rubież
ogniową dla wsparcia ataku ogniem na wprost, [✓] w razie natarcia
z położenia w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem czołgi
często będą musiały luzować piechotę, jeśli ta będzie potrzebna
do zgrupowania nacierającego. Oznacza to, że należy uczyć luzowani
także czołgami, a nie tylko piechotą.

Dotychczasowa praktyka pozostawiania czołgów na pozycji
wyczekiwania nie może nie być regułą.

Pułk zmechanizowany o nowej strukturze ma korzystniejsze
warunki prowadzenia natarcia w jednolitym ugrupowaniu pancernym.
Również natarcie piesze może być skuteczniejsze ze względu na
większe możliwości wzmocnienie piechoty czołgami.

Być może celowe okaże się przywrócenie dawniejszej rangi
desantowi czołgowemu, podczas natarcia w trudnym terenie:

Przechodzenie pułku do natarcia z marszu odbywać się będzie
według dotychczasowych ^{zasad.} ~~naraż.~~ Wzrost możliwości mechanicznego
rozminowania może sprzyjać szybkiemu natarciu, jednak nadal
należy dążyć ^{do} wykonywania przejść przez siły znajdujące się
w styczności z przeciwnikiem, zachowując własną zdolność rozmino-
wania na walkę w głębi. ^{Obecny} ~~Obecny~~ Pułk zmechanizowany ma korzystniej-
sze warunki ^{do} wsparcia pododdziałów piechoty ogniem czołgów na

wprost. Względna równowaga czołgów i BWP stwarza możliwość tworzenia różnych wariantów ugrupowania bojowego. Pierwszy i drugi rzut może składać się z etatowych batalionów lub z mieszanych zgrupowań taktycznych /bojowych/. ~~Jest~~ Jest to ważne nie tylko w czasie ataku, ale również podczas rozwijania natarcia w głębi, gdy np. zachodzi potrzeba wysyłania różnych elementów ~~u~~ ugrupowania na tyły przeciwnika.

6. Działania na tyłach przeciwnika

Jedną z najwyraźniejszych właściwości współczesnej walki jest jej przestrzenny charakter. Wyraża się to m.in. w dążeniu obydwu stron do jednoczesnego oddziaływania na całą głębokość ugrupowania przeciwnika, w tym do wysyłania różnych elementów ugrupowania bojowego na jego tyły. Są to przede wszystkim oddziały wydzielone, desanty powietrzne, grupy desantowo-szturmowe, a w razie działania dywizji lub pułku w roli operacyjnego oddziału wydzielonego również oddziały ~~rajdowe~~ i grupy rajdowe.

Zmiany w strukturze i wyposażeniu dywizji zmechanizowanej nie zmieniają potrzeb, lecz wpłyną na pewną zmianę możliwości organizowania takich elementów ugrupowania bojowego. Trójkowa struktura organizacyjna dywizji spowoduje przede wszystkim radykalne zmniejszenie możliwości organizowania taktycznych oddziałów wydzielonych w sile pułku. Typowym dywizyjnym oddziałem wydzielonym będzie wzmocniony batalion lub ~~mieszane~~ ^{mieszane} zgrupowanie taktyczne w sile dwóch batalionów. W pułku, tak jak dotychczas mogą być organizowane ^{OW} w sile od wzmocnionej kompanii do wzmocnionego batalionu.

W porównaniu z dywizją pancerną nowa dywizja zmechanizowana ma większą swobodę organizowania taktycznych desantów powietrznych i grup desantowo-szturmowych. Wynika to z posiadania większej liczby pododdziałów piechoty. Te elementy ugrupowania mogą być organizowane w ~~większym~~ ^{mniejszym} sile od plutonu do kompanii.

W związku z ~~mniejszym~~ składem dywizyjnych OW można przewidywać, że zmniejszą się nieco ich możliwości wykonywania zadań w ugrupowaniu przeciwnika. Zmniejszenie to jednak nie powinno chyba być tak znaczne, jak mogłoby to wynikać z samego porównania możliwości bojowych pułku i batalionu. Za taką tezę przemawia fakt, że wobec mniejszego tempa działań zaczepnych i tym samym mniejszej głębokości zadań oddziałów wydzielonych mogą być one w większym stopniu wspierane ogniem sił głównych dywizji. Wsparcie to zwiększy możliwości czasowe działania OW w sile batalionu w ugrupowaniu przeciwnika.

Nie zmieniają się natomiast możliwości wsparcia sił działających na większej głębokości, poza zasięgiem podstawowej masy artylerii. Dotyczy to operacyjnych oddziałów wydzielonych w sile pułku i dywizji. Z tego względu czasowe możliwości samodzielnego działania w ugrupowaniu przeciwnika pułku i dywizji nie powinny ulec większym zmianom. Podobnie jak w przewidywanych uprzednio działaniach operacyjnych grup manewrowych potrzebne będzie organizowanie w operacyjnych oddziałach wydzielonych specjalnego elementu ugrupowania w postaci zgrupowania /oddziału/ ^{bazowego} ~~bojowego~~ przeznaczonego do przedłużenia zdolności samodzielnego działania na tyłach przeciwnika.

Nowa struktura organizacyjna i wyposażenie dywizji zmechanizowanej i pułku zmechanizowanego nie spowodują konieczności

dokonywania istotniejszych zmian do ogólnych zasad użycia i sposobów działania takich elementów ugrupowania, jak oddziały wydzielone, oddziały i grupy rajdowe, taktyczne desanty powietrzne oraz grupy desantowo-szturmowe.

W dalszym ciągu podstawową formą działania tych elementów ugrupowania na tyłach przeciwnika będą rajdy taktyczne, obejmujące każdorazowo trzy główne tezy: wtargnięcie na tyły przeciwnika, wykonanie zadania i ponowne połączenie się z wojskami własnymi.

7. Właściwości działań bojowych dywizji i pułku w nocy

We współczesnych warunkach, wobec wzrastającej roli ciągłości oddziaływania na przeciwnika, duże znaczenie przypisuje się zdolności wojsk do prowadzenia działań bojowych w nocy. Nowa struktura organizacyjna i wyposażenie dywizji oraz pułku nie zmienia radykalnie możliwości wykonywania zadań w nocy w porównaniu z dotychczasową dywizją zmechanizowaną i ~~pancerną~~ pomocną. Można jednak zakładać pewną poprawę tych możliwości. Dotyczy to w większym stopniu porównania z dywizją pancerną. Zrównoważenie proporcji między pododdziałami piechoty i czołgów w DZ-89 sprawia, że zarówno pułki zmechanizowane, jak i dywizja mogą ~~takiej~~ ^{łatwiej} prowadzić walkę w trudnych warunkach nocnych.

Ułatwienia powyższe wynikają ^{głównie} z większych możliwości tworzenia samodzielnych elementów ugrupowania bojowego, powszechniejszego tworzenia mieszanych grup i ugrupowań bojowych z pododdziałów piechoty i czołgów. Warto tutaj wskazać w również na ten fakt, że pewna słabość struktury trójkowej na szczeblu dywizji, wyrażająca się w zmniejszeniu możliwości tworzenia głębokiego ugrupowania bojowego, w warunkach nocnych nie ujawnia się z taką ostrością, jak w innych sytuacjach, jako że w nocy

zawsze
w zasadzie tworzy się ~~równie~~ płytsze, najczęściej jednorzutowe
ugrupowanie.

że
W sumie można stwierdzić, dywizja zmechanizowana o nowej
strukturze będzie miała nieco większe możliwości prowadzenia
działań nocnych niż dywizje dotychczasowe. Dotyczy to także
szczebla pułku. Sama taktyka walki nocnej nie zmieni się
w istotniejszy sposób. Jej podstawę nadal stanowić będzie
ściśle współdziałanie piechoty, czołgów i artylerii.

ZAKOŃCZENIE

Problematyka wpływu zmian dokonanych w strukturze organizacyjnej oraz wyposażeniu dywizji na możliwości bojowe oraz zasady jej użycia i sposoby działania wymaga dalszych badań, zwłaszcza w kontekście opracowywania nowego regulaminu walki wojsk lądowych. Przedstawione w tym opracowaniu wstępne założenia teoretyczne pomyślane są jako punkt wyjścia do takich właśnie badań. Przewiduje się, że dywizja nowego typu mieć będzie w sumie nieco mniejszy potencjał bojowy, lecz będzie związkiem taktycznym bardziej uniwersalnym, zdolnym do sprawniejszego wykonywania różnych zadań bojowych w różnych warunkach operacyjnych, taktycznych i terenowych. Będzie ponadto dywizją o nieco mniejszej sile uderzeniowej, ale o większych walorach obronnych. Zmiany strukturalne /w dywizji trzy jednakowe pułki zmechanizowane, w pułku po dwa bataliony zmotoryzowane i dwa bataliony czołgów/ spowoduje również konieczność stworzenia innych niż dotąd rozwiązań taktycznych. Dotyczy to głównie ugrupowania bojowego dywizji i pułku. Te właśnie zagadnienia ~~ma~~ badane będą praktycznie bezpośrednio w toku ćwiczenia .

Druk. GZSB WP
Nr 157 dnia 20.02.01

WKP/GZSB WP-I-3

ZAKROUWIKI

Ważnym zadaniem jest... (faint, mostly illegible text)

w roku 1918

Dr. G. W. P. [illegible]

W. J. P. - 1.3

WYSZCZEGÓLNIENIE	DZ /etat A-233/	DPanc /etat A-231/	DZ-89 /etat przygotowany od lutego 1990/	W DZ-89 w stosunku do:			
				DZ		DPanc	
				mniej o:	więcej o:	mniej o:	więcej o:
Stan osobowy	13.386	11.275	11.448	1.938	-	-	173
BWP	299	133	190	109	-	-	57
czołgi	214 / T-55	322 / T-72	186 / T-72	28	-	136	-
BM-21	18	18	18	-	-	-	-
122 hs GOŁDZIK	84	84	72	8	-	8	-
120mm moździerz	54	18	30	18	-	-	18
85mm arm. ppanc	12	-	27	-	15	-	27
PPK	27	6	18	9	-	-	12
prwb OSA	16	16 / KUB /	16	-	-	-	-
23mm arm. plot	34	50	50	-	16	-	-
S-2M	54	66	66	-	12	-	-
155mm haubica	-	12	-	-	-	12	-
czołgi i BWP	513	455	376	137	-	79	-
czołgi, BWP i sr. ppanc.	552	461	421	131	-	40	-

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
 JEDNOSTKA ADMINISTRACYJNO-LOGISTYCZNA
 Nr 1990
 Wpłynęło dn. 01.02.90
 Znd. Ark.

Druk. GZSB WP
 Nr PF137 dnia 01.02.90

PORÓWNIANIE POTENCJAŁU BOJOWEGO PZ/DZ O
W STOSUNKU DO PZ/DZ O DOTYCHCZASONEJ STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

WYSZCZEGÓLNIENIE	PZ/DZ /etat A-129/	PZ/DZ-89/ /etat przygotowany od lutego 1990/	w PZ/DZ-89 w stosunku do PZ/DZ	
			mniej o:	więcej o:
bp/bpzmot	3/bp	2/bpzmot	1	-
bcz	1	2	-	1
stan osobowy	2.262	2.068	194	-
BWP	93	60	33	-
czotgi	40/T-55	62/T-72	-	22
122 hs GOZDIK	12	12	-	-
120mm moździerz	18	12	6	-
PPK	6	6	-	-
85mm arm. ppanc	-	3	-	3
S-2M	12	20	-	8
23mm arm plot	8	12	-	4
czotgi i BWP	133	122	11	-
czotgi, BWP i sr. ppanc	139	131	8	-

Druk. GZSB WP
Nr PF138 dnia 01.02.90

104	124	8	
130	155	11	
15			
30			
9			
0			
18		9	
15			
10/1-20	05/1-25		55
33		39	
5 ses	3 ses	104	
1	3		
3/pb	3/pb		

W piątym do biura o godzinie 16:30 i 17:00

BOJOWE DZ-89 ORAZ ZT WOJSK NIEASNYCH I PRZECIWNIKI

L.p	Wysszeżegolnienie	Wojska własne		Przeciwnik					DZ B	Uwaga
		DZ-89	DZ	Dzanc USA	DZ RFN	Dzanc WB	DZ H	JDZ		
1.	Staw osobowy	11,1	13,4	19,9	26,6	15,6	11,9	18,8	9,0	
2.	Rakiety	44,0	44,0							
3.	Antylenie	117,0	118,8	215,2	224,4	139,8	134,6	163,0	144,9	
4.	Czołgi	399,9	460,1	870,0	451,8	551,7	410,0	175,6	178,5	
5.	Transportery	179,1	264,7	295,3	157,6	123,9	138,7	103,1	117,2	
6.	Środki ppanc.	42,4	49,7	245,4	210,3	188,1	202,7	152,7	147,1	
7.	Środki plot	65,7	21,6	94,4	25,9	7,2		34,0	1,2	
8.	Śmigłowce	2,0	2,0	235,0	15,0	85,2		12,0		
9.	Samoloty							12,0		
10.	Systemy rozpozn.			4,0	12,3					
	RAZEM	861,2	974,3	1976,1	1123,9	1111,5	861,2	6711	537,8	
	POTENCJAL	1,0	1,13	2,30	1,30	1,29	1,0	0,78	0,62	

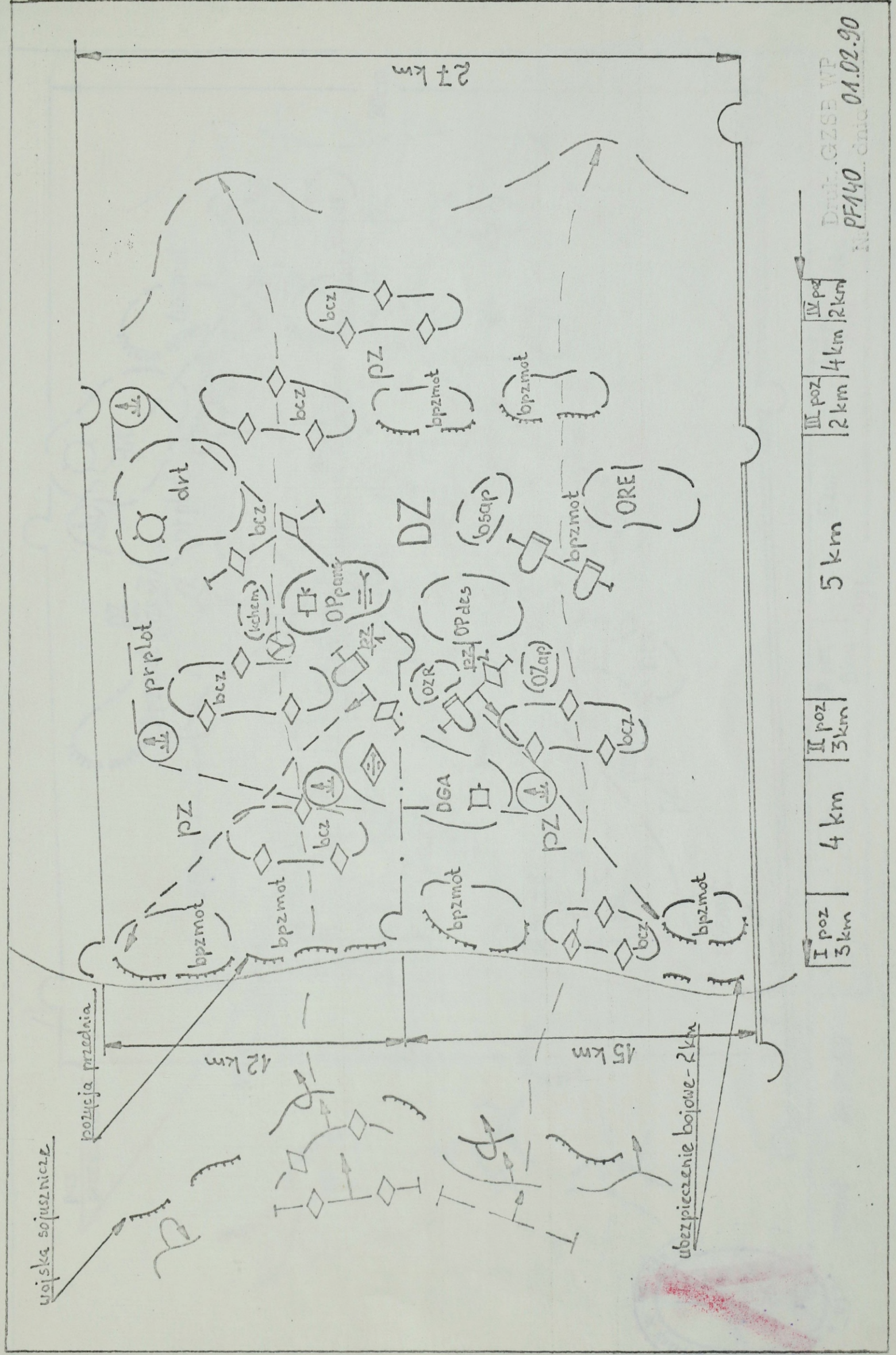
Druk. GZSB WF
Nr PF139 dnia 01.02.90

Wojska własne i wojska nieasne w tym: czołgi 1-72, BWP
Czołgi 1-72 w podstawie podległości 1850 A56-110

№	Wzrost	Waga	ciężar ciała	ciężar serca	ciężar płuc	ciężar wątroby	ciężar nerek	ciężar żołądka	ciężar jelit	ciężar mózgu	inne
1	180	80	180	120	100	150	100	100	100	100	ciężar krwi
2	180	80	180	120	100	150	100	100	100	100	ciężar krwi
3	180	80	180	120	100	150	100	100	100	100	ciężar krwi
4	180	80	180	120	100	150	100	100	100	100	ciężar krwi
5	180	80	180	120	100	150	100	100	100	100	ciężar krwi
6	180	80	180	120	100	150	100	100	100	100	ciężar krwi
7	180	80	180	120	100	150	100	100	100	100	ciężar krwi
8	180	80	180	120	100	150	100	100	100	100	ciężar krwi
9	180	80	180	120	100	150	100	100	100	100	ciężar krwi
10	180	80	180	120	100	150	100	100	100	100	ciężar krwi

W PIERWSZYM KLUCIE OPERACYJNYM AKCII / WAKCII /

I poz	3 km	4 km	II poz	3 km	5 km	III poz	2 km	4 km	IV poz	2 km
-------	------	------	--------	------	------	---------	------	------	--------	------

Drut GZSB WP
 PF140 dnia 01.02.90

1000

1000

1000

2 km

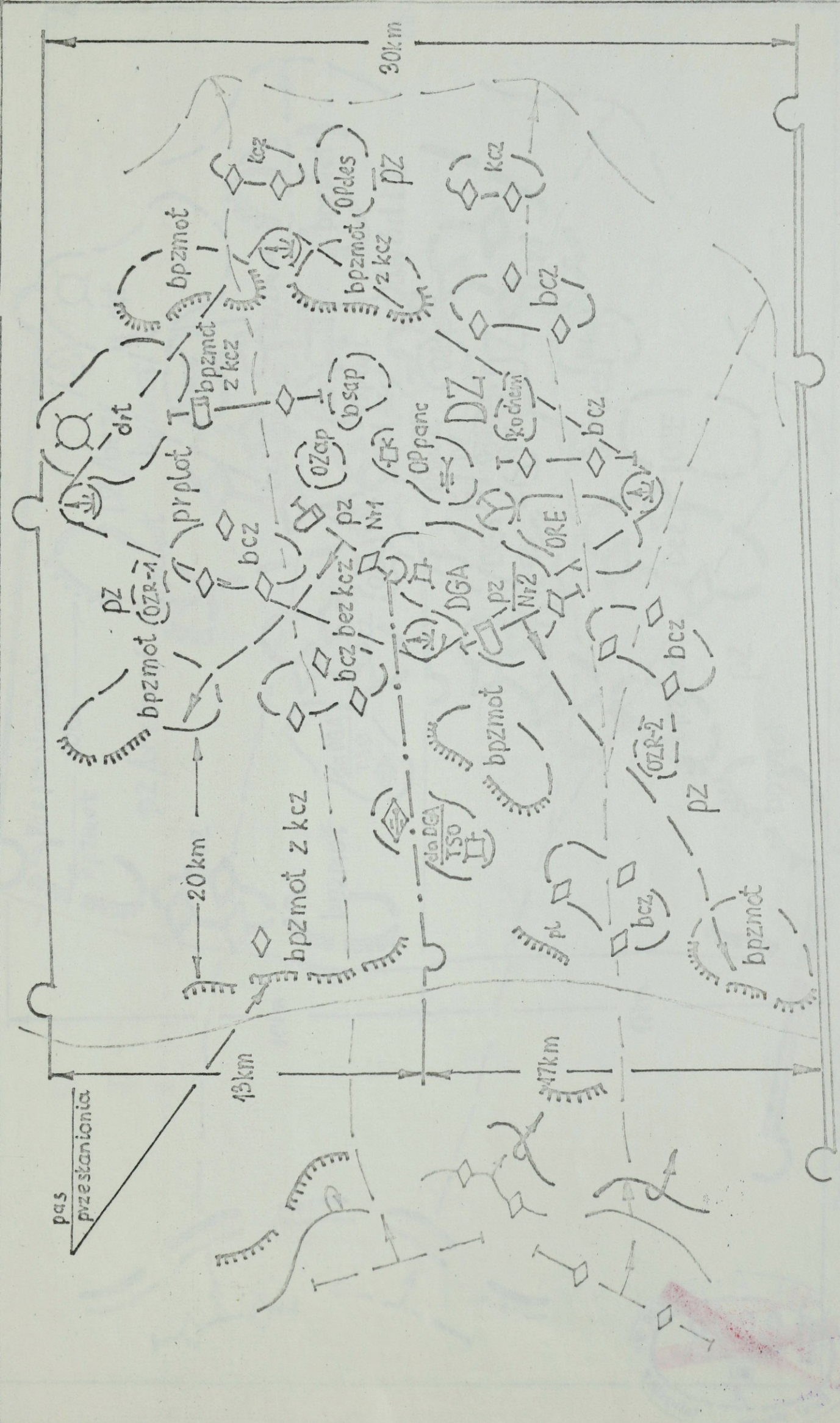
2 km

1 km

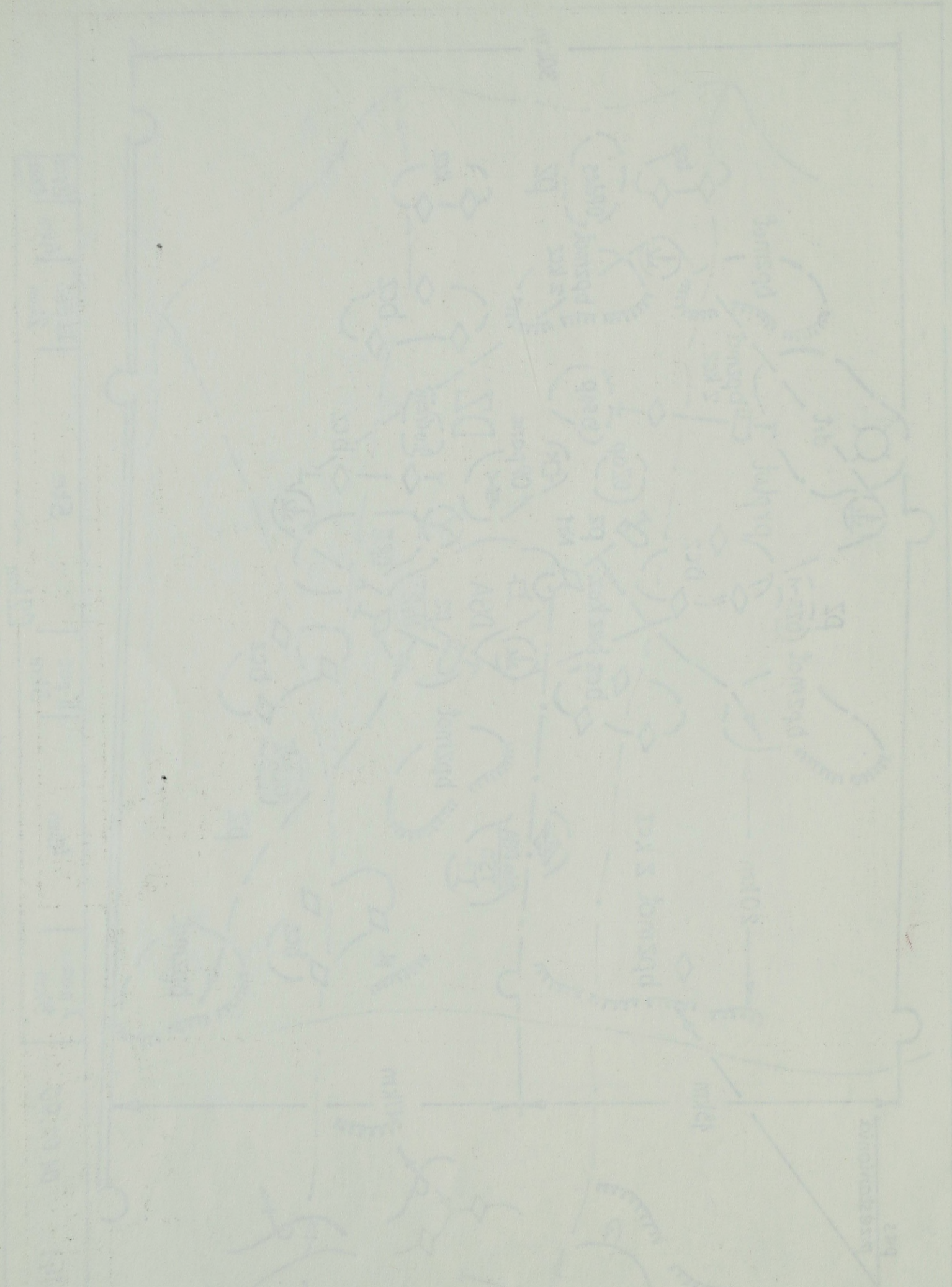
1 km

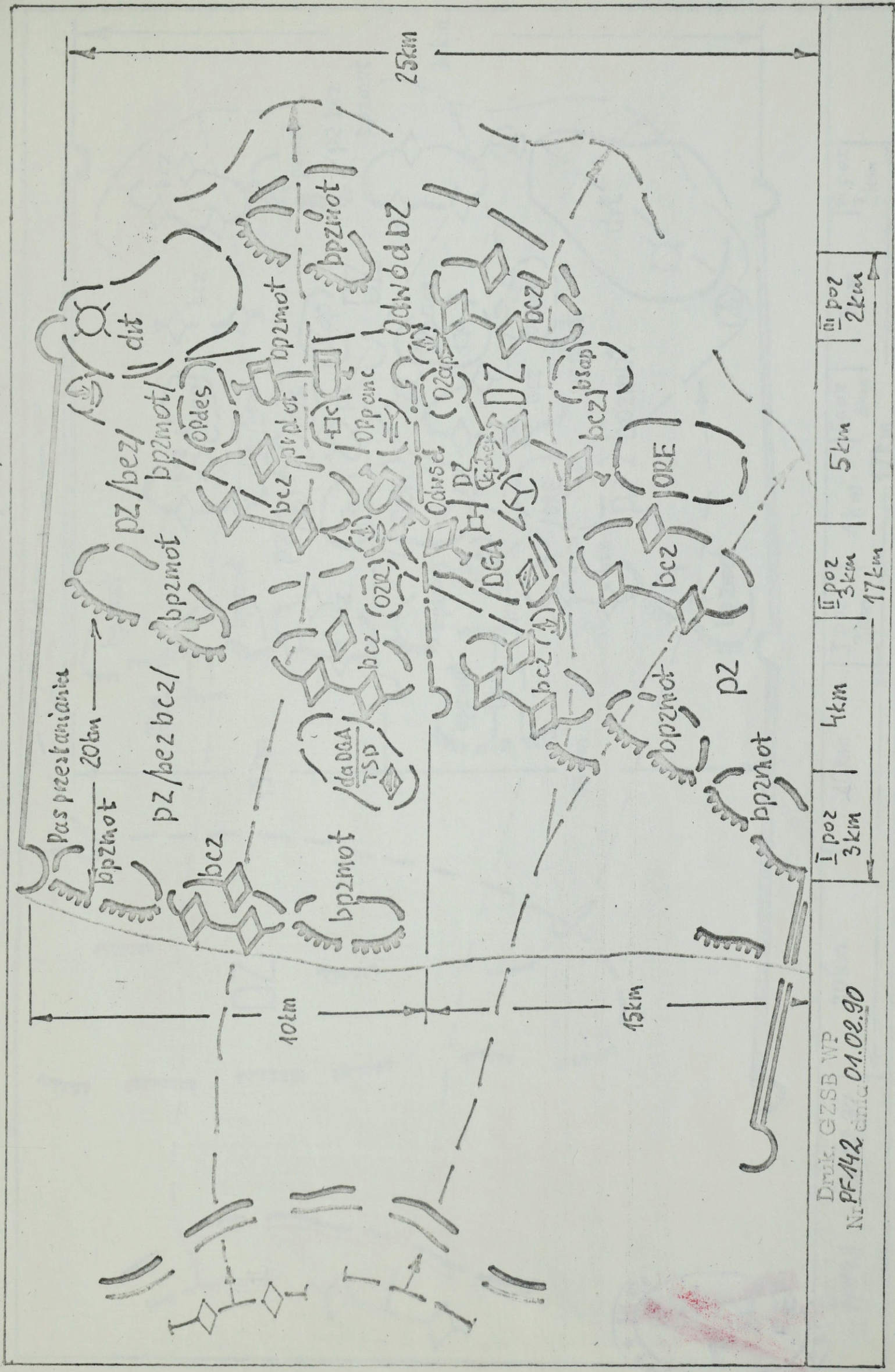
W PIERWSZYCH RZUCIE OPERACYJNYCH ARMII /ARIANT/

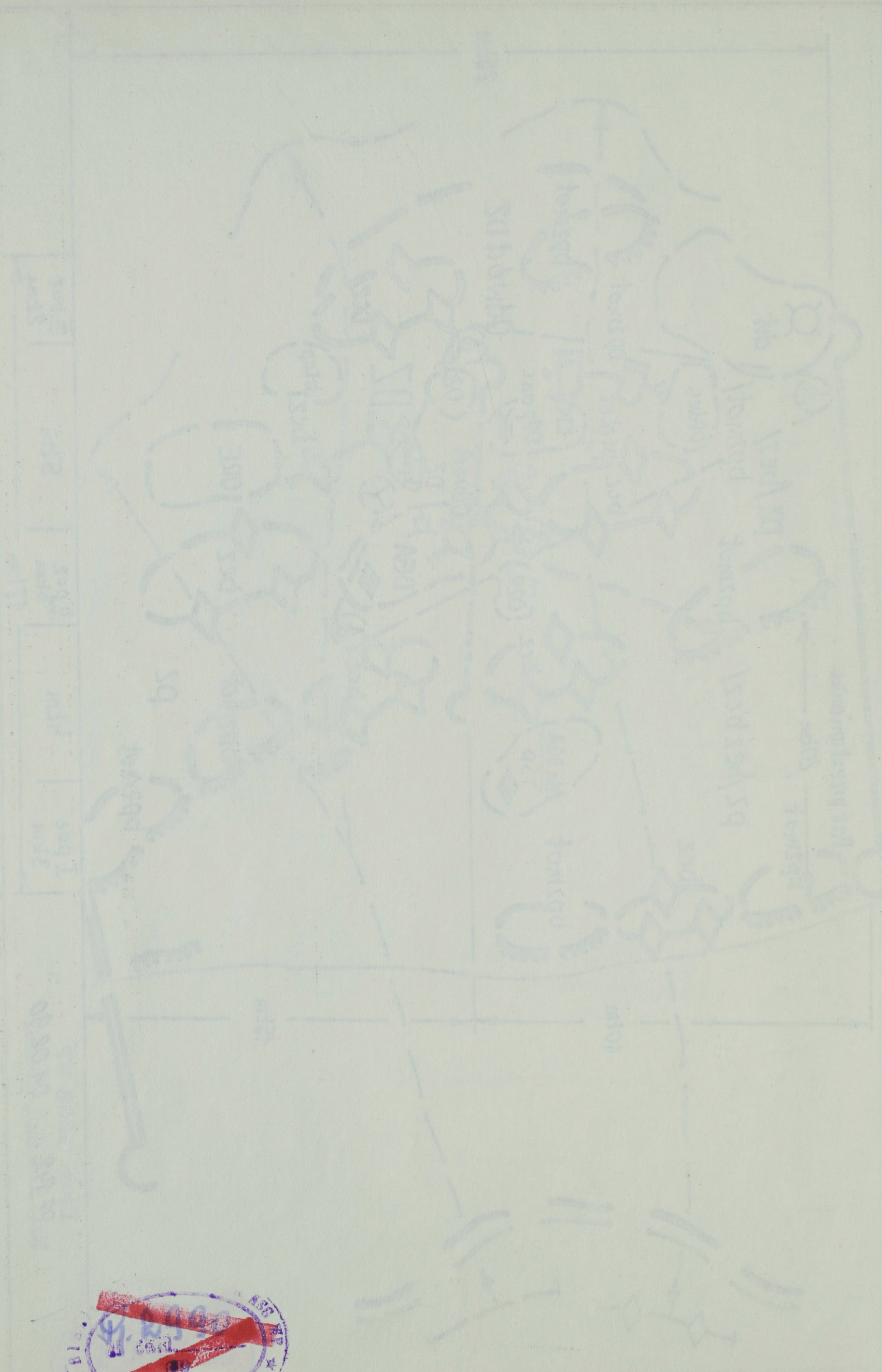
1. poz	3km	4km	5km	2km	4km	14km
II. poz	5km			2km	4km	4km
N. PF144 01.02.90						

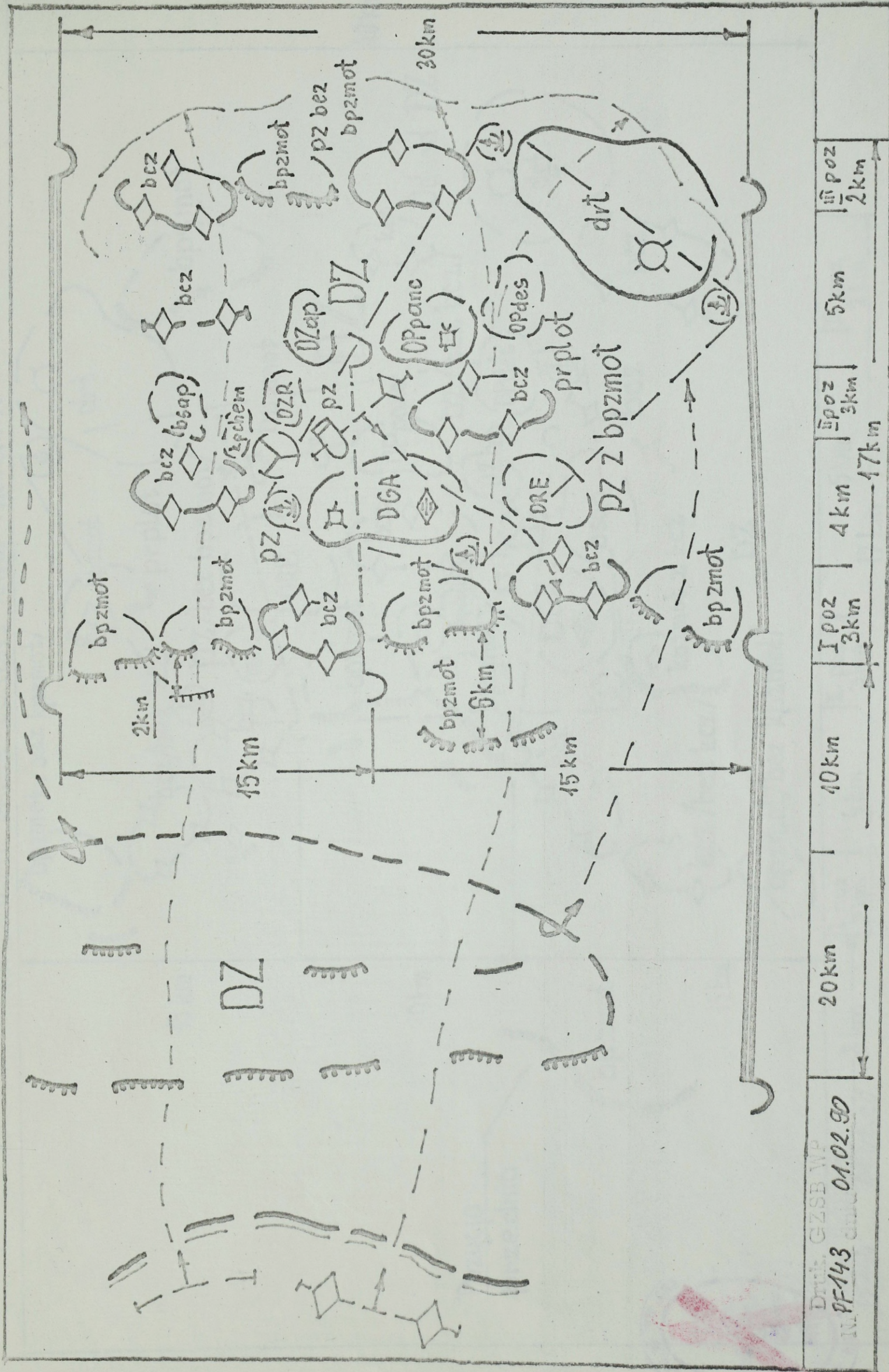
ARMII PRZY TWORZENIU PASA PRZESLANIANIA /WARIANT/

Druk. GZSB WP
 Nr. PF442 *ćwic.* 01.02.90

ARMII PRZY TWORZENIU PASA PRZEŚLANIA / WARIANT /

Dział. GZSB WP
M. PF-143 data 01.02.80

I p0z	3km	4km	5km	2km
40km		47km		
20km		5km		

01/08/88

30 km

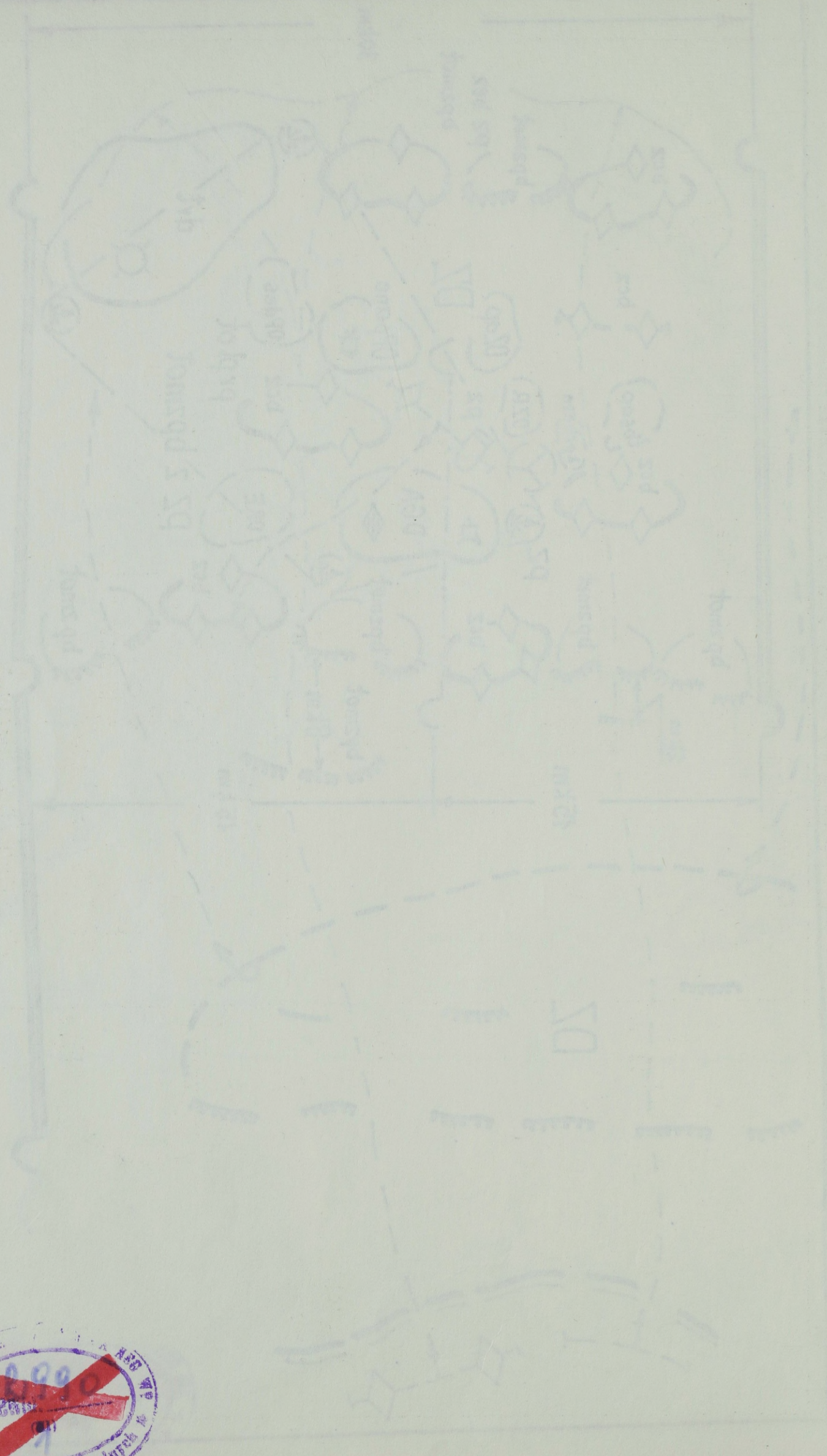
10 km

5 km

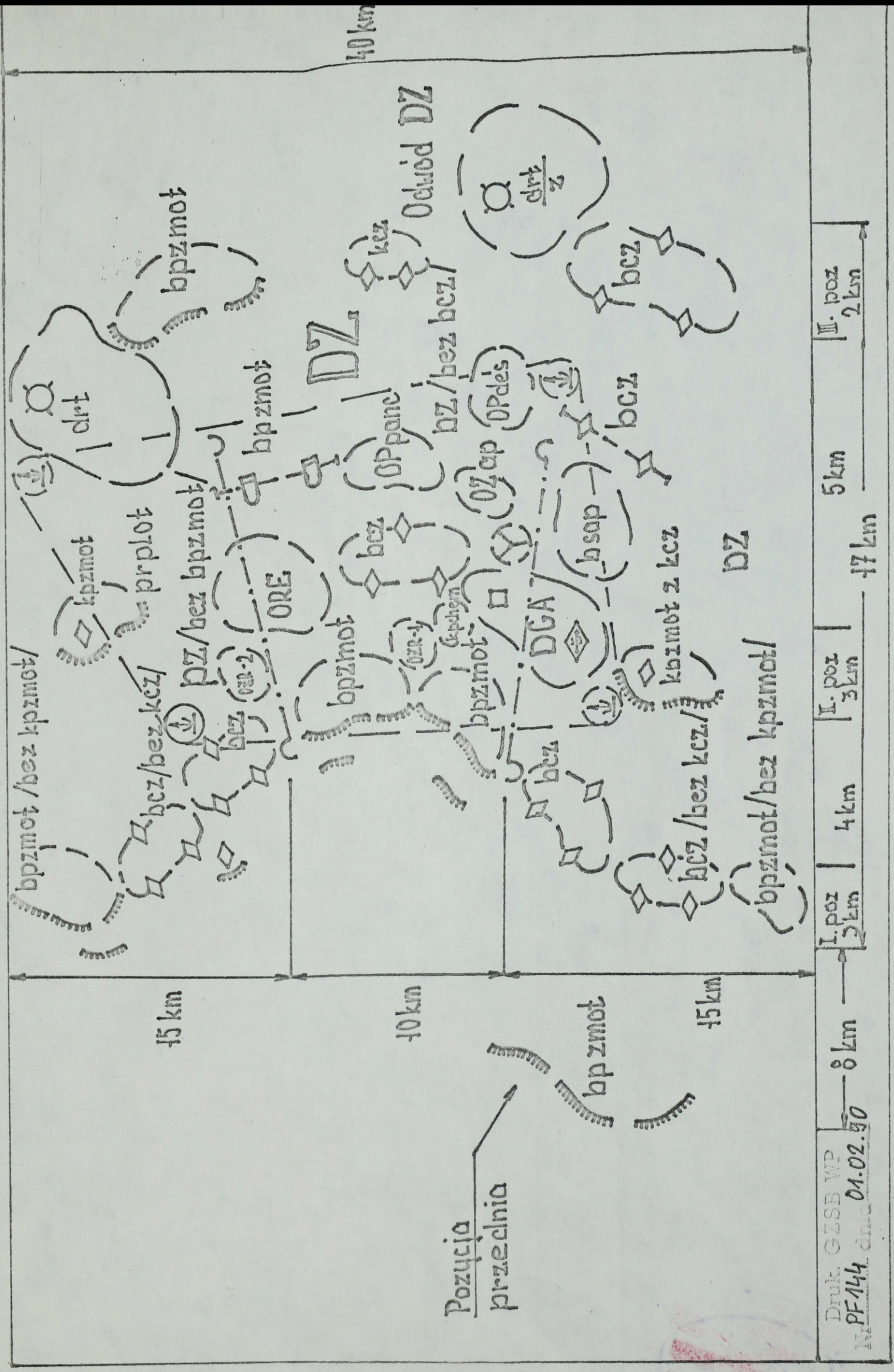
2 km

1 km

0.5 km

UKRUPNIENIE BRONIE DZ 67 W ODRĘBIE
 NA DRUGIM PASIE OBRONY ARMII /WARIANT/

Pozycja przeciwnia

Druk. GZSB WP
 № PF 144. data 01.02.90

I. poz 3 km

II. poz 3 km

5 km

III. poz 2 km

15 km

10 km

15 km

40 km

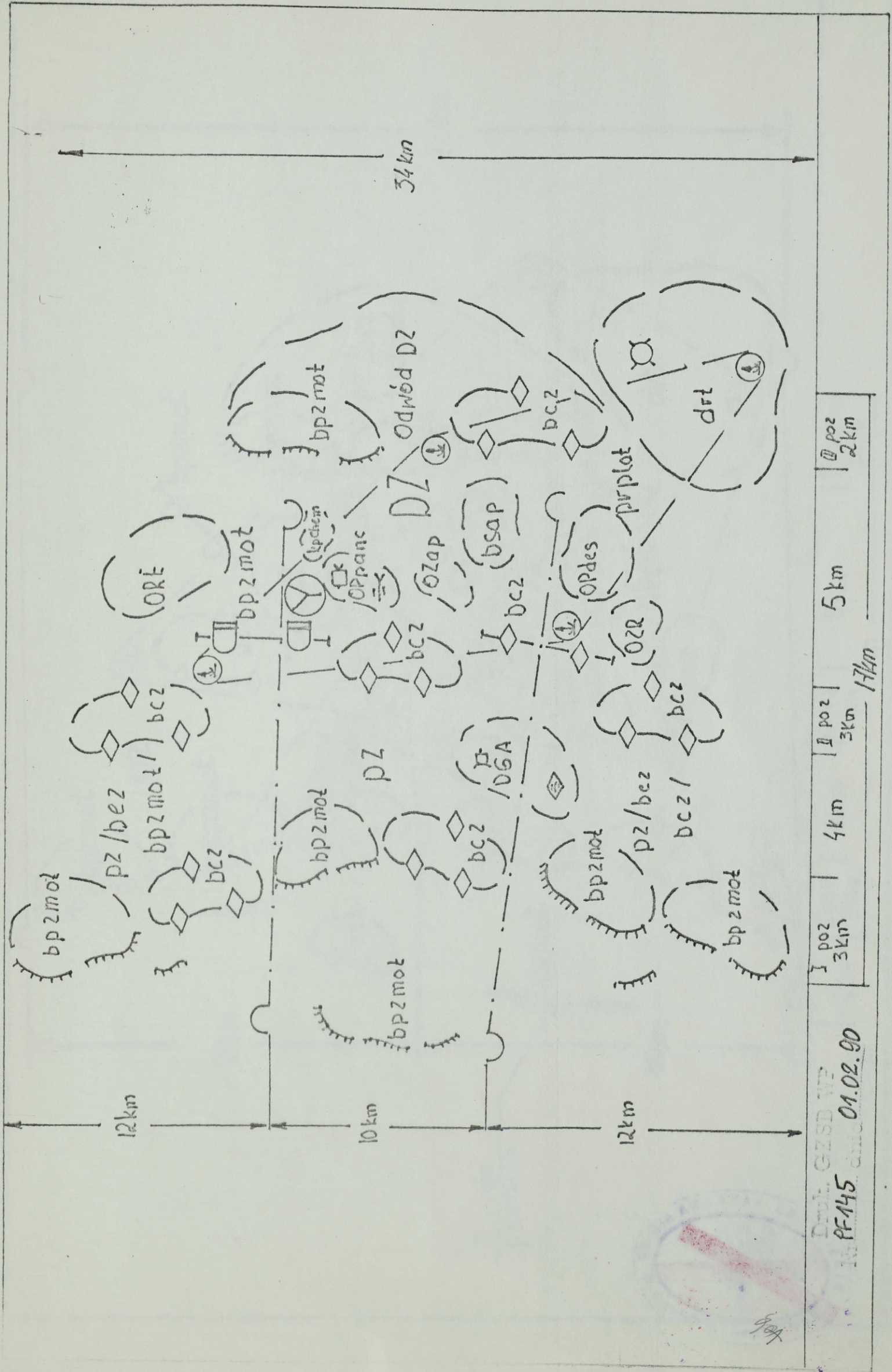
17 km

Odręb DZ

DZ

NA DRUGIM DASIE OBRONY ARMII / WARIANT I

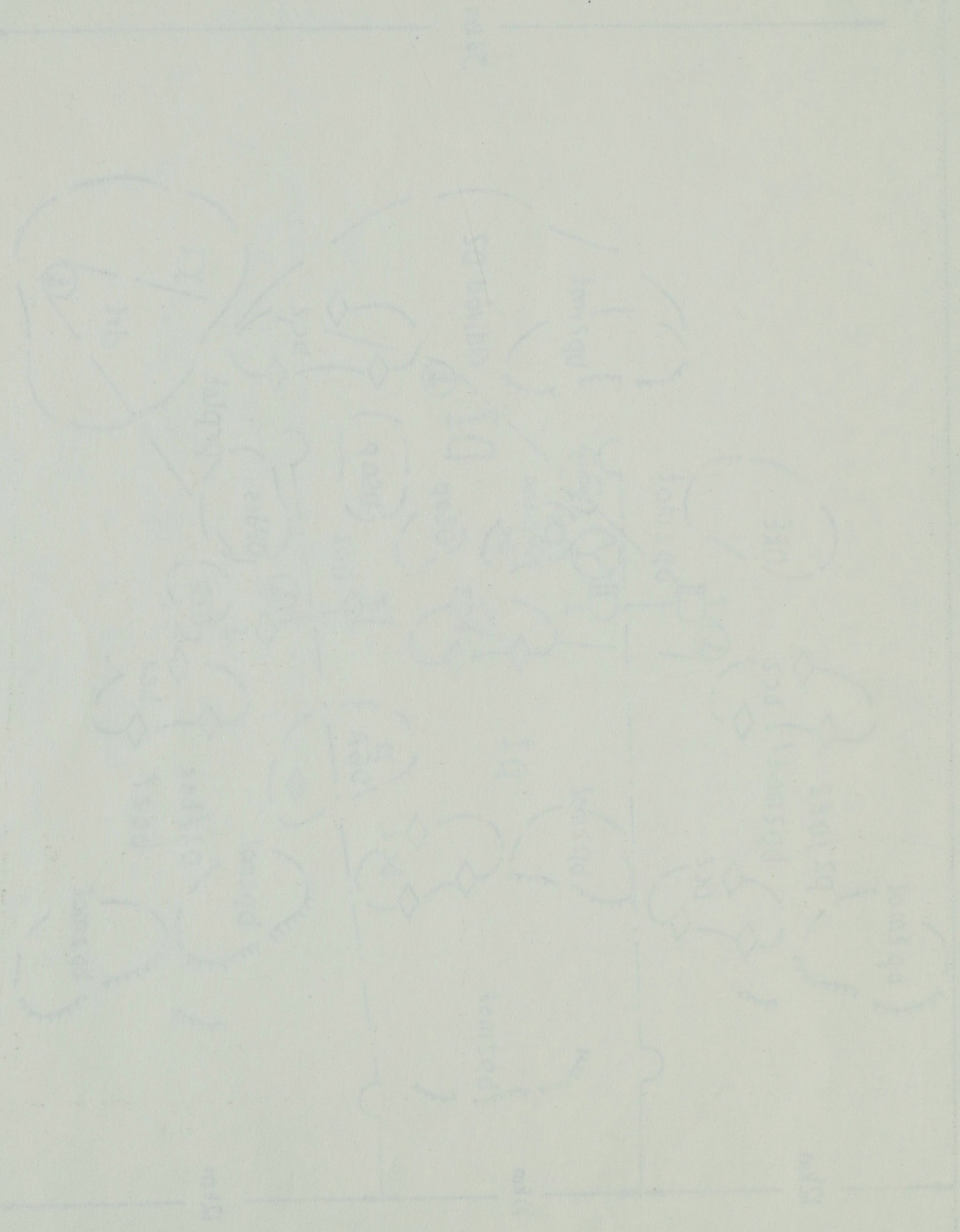

Druż. GZSD WF
PF445
01.02.90

I poz 3km | 4km | I poz 3km | 5km | @ poz 2km

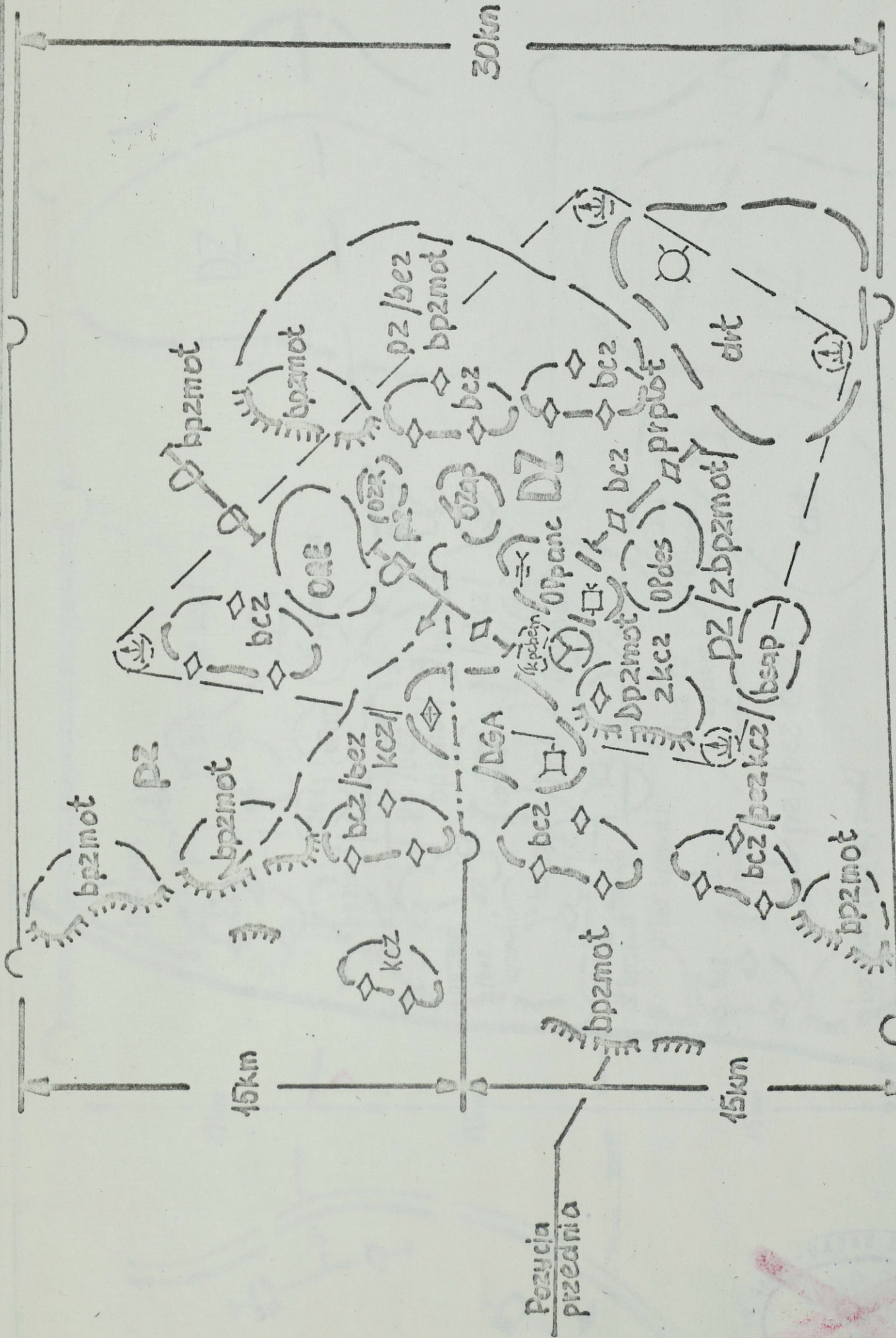
17km

9/94

ARMIJNEJ RUBIEŻY OBRONY/WARIANT/

NA:

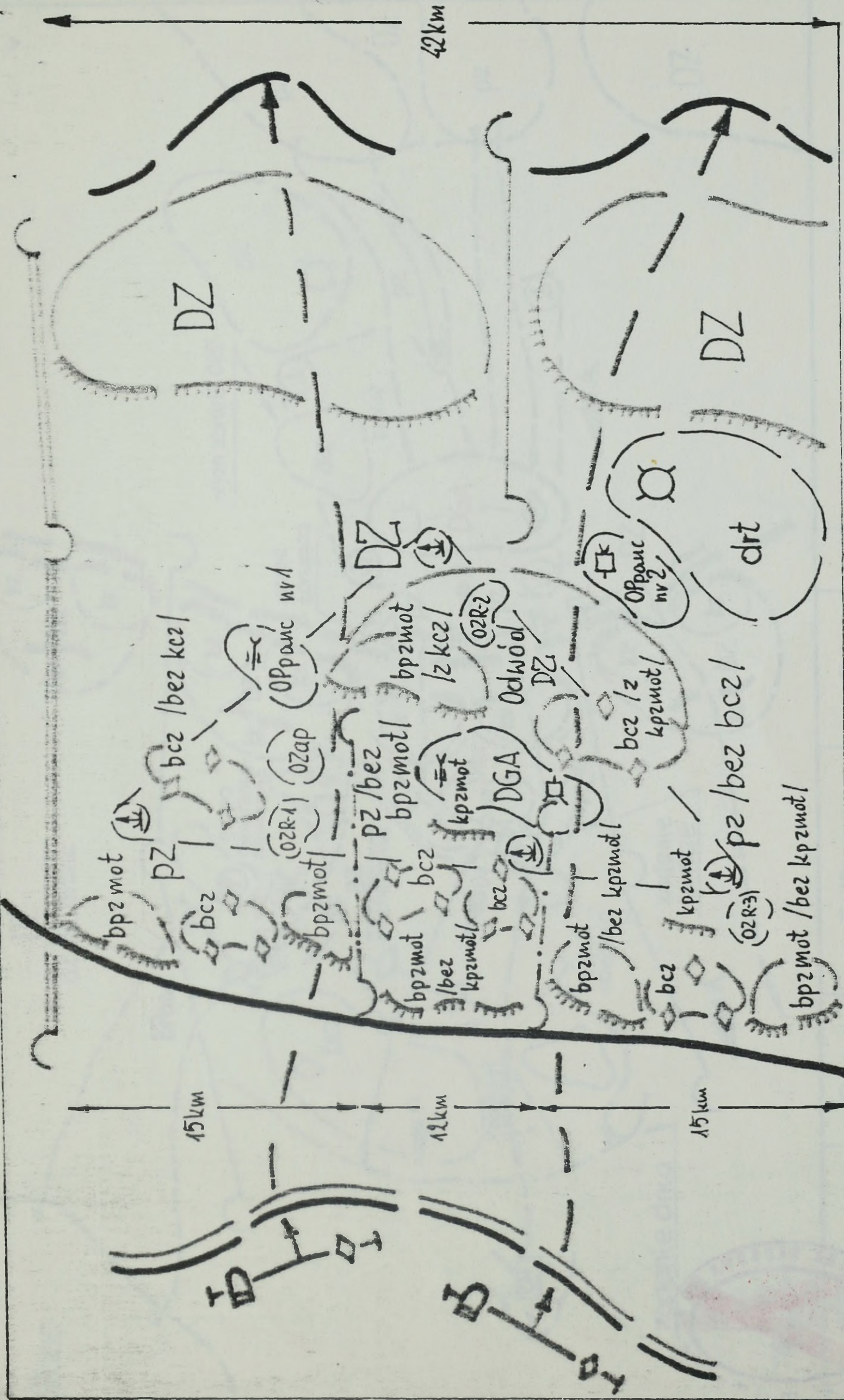

6km	I poz 5km	4km	II poz 5km	5km	III poz 5km
			3km	10km	

Druk. GZSB WY
PF/46
01.02.90

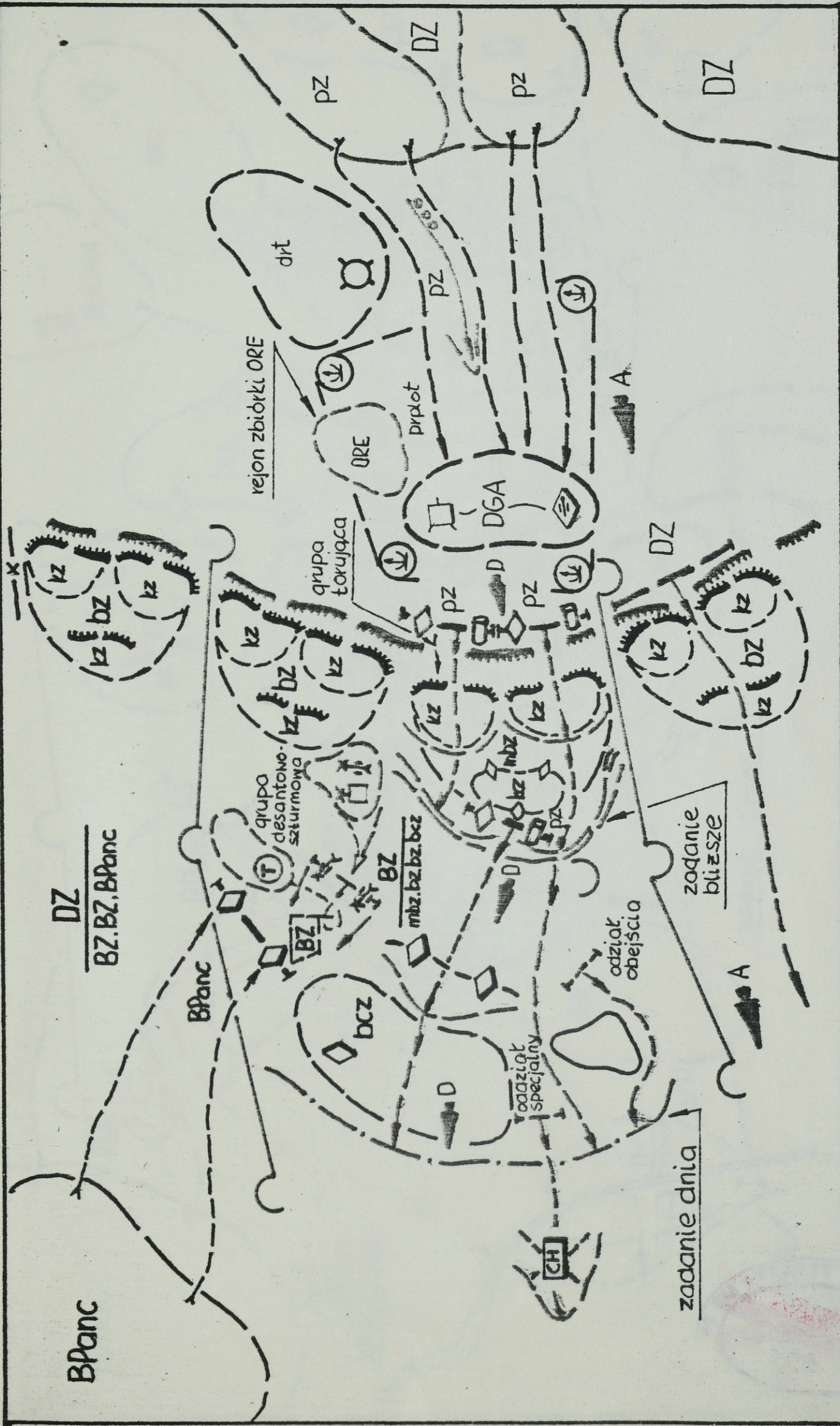

UGRUPOWANIE DOJUNG DZ OZ W WDRZYMO
 W PASIE PRZEŁANIANIA ARMII/WARIANT/

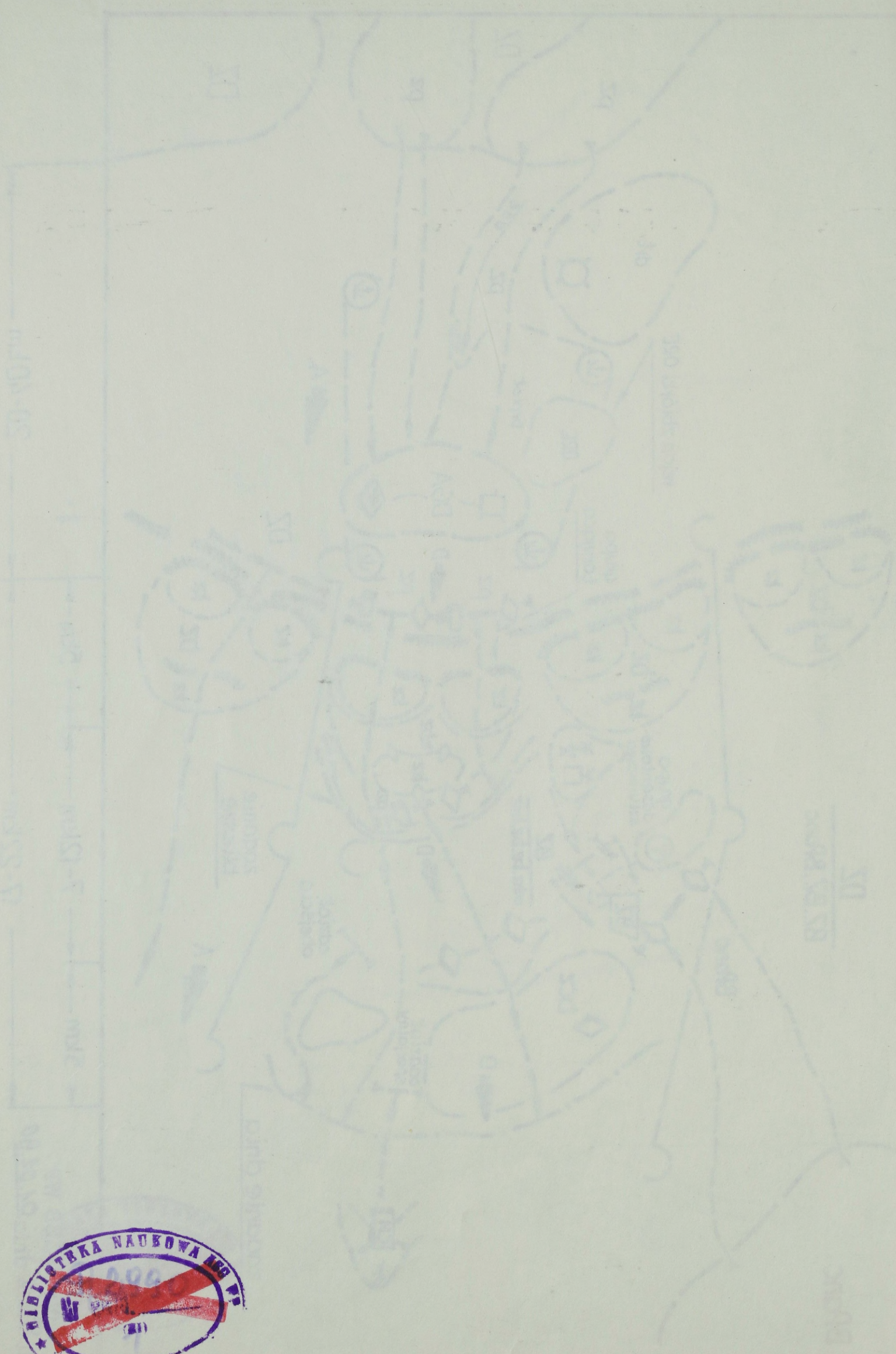

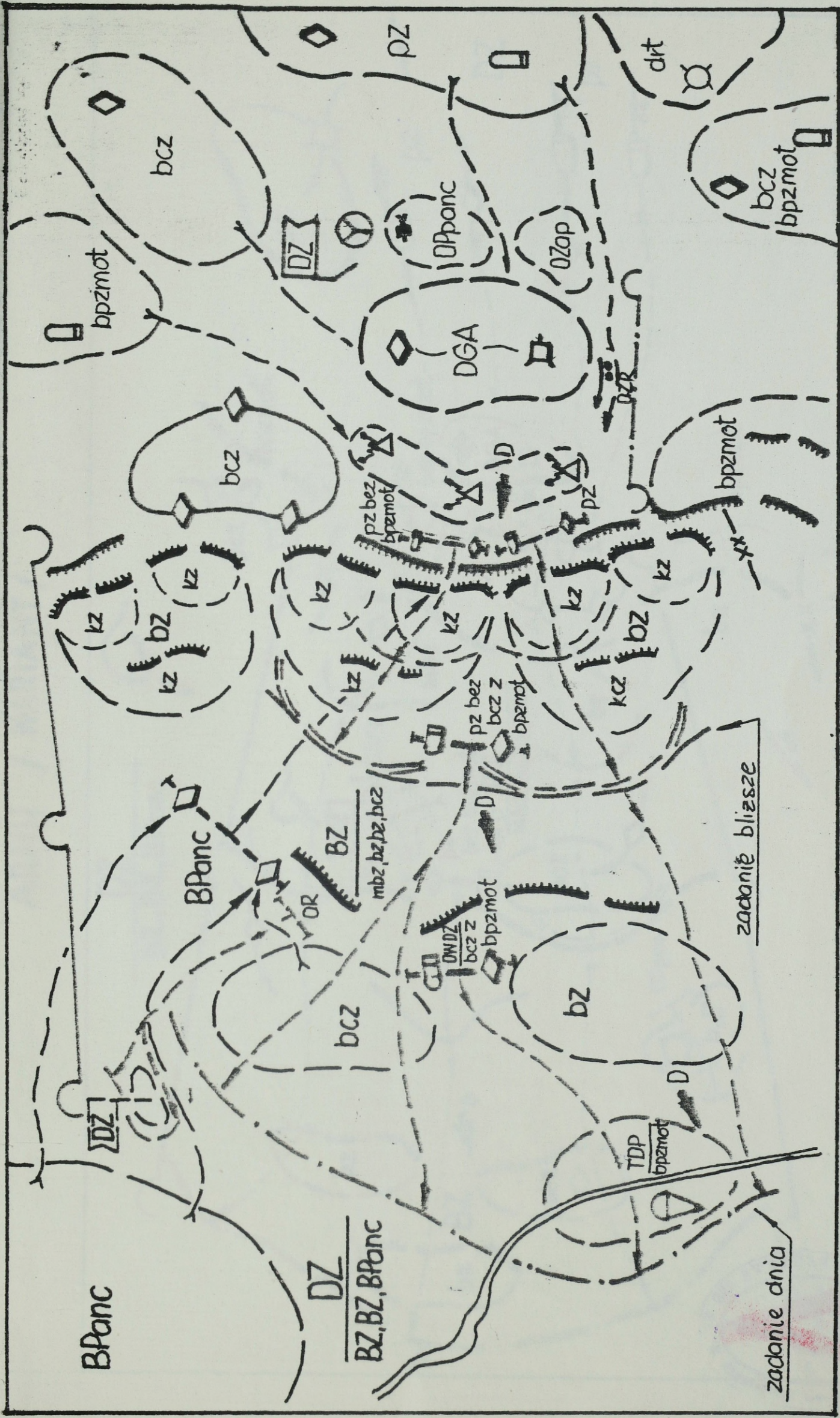
I poz	4km	5km	2km
II poz	3km		
III poz			
			17km

Druk. GZSB WP
 Nr PF 147 dnia 04.02.90

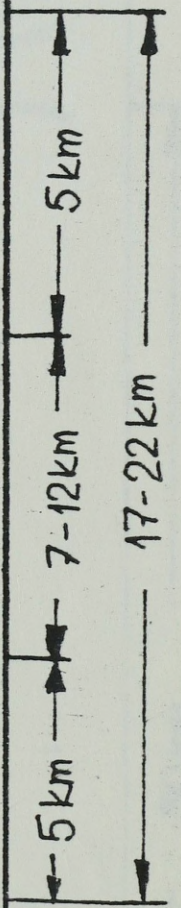

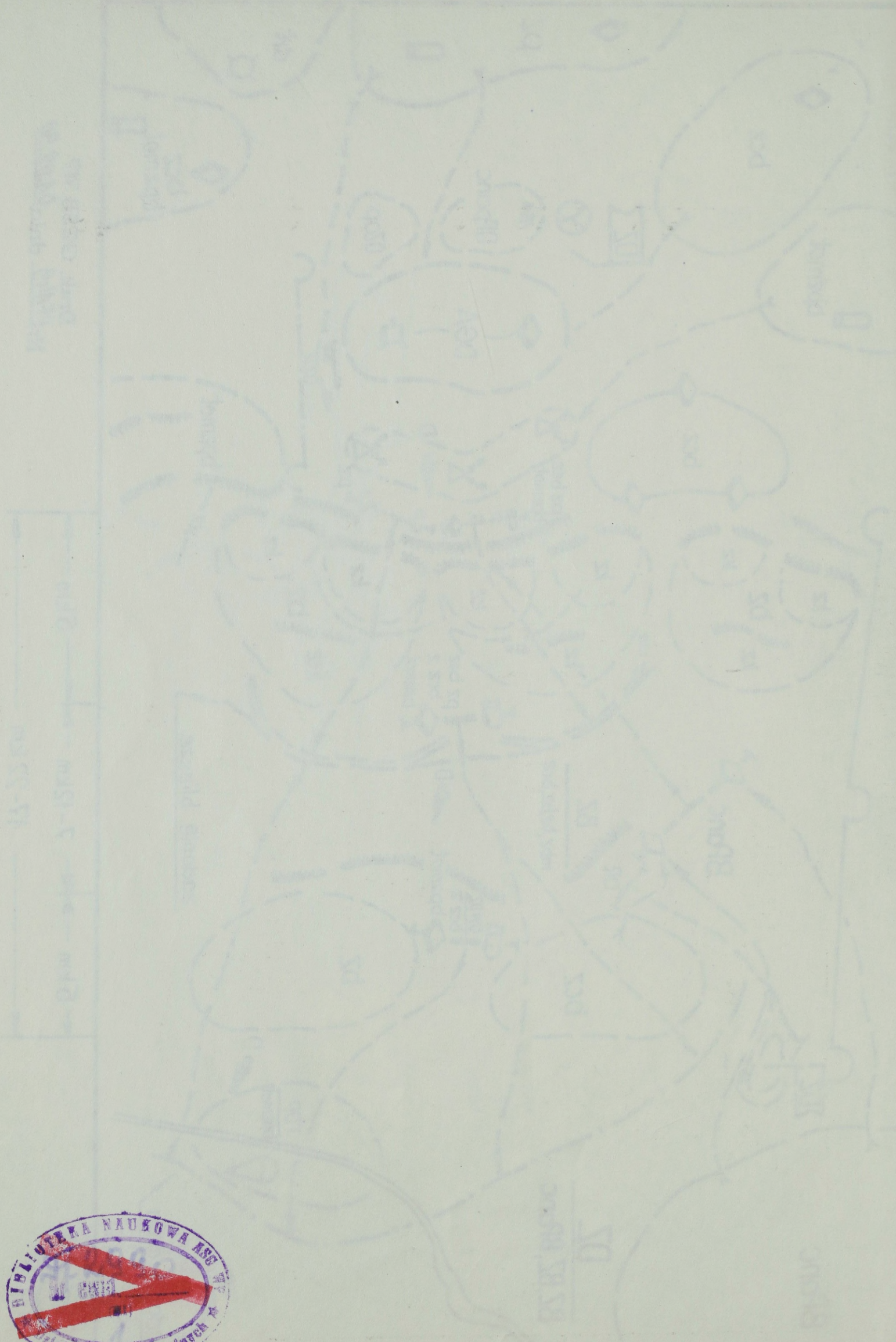
Druk. GZSB WP
 Nr PF148 dnia 01.02.90

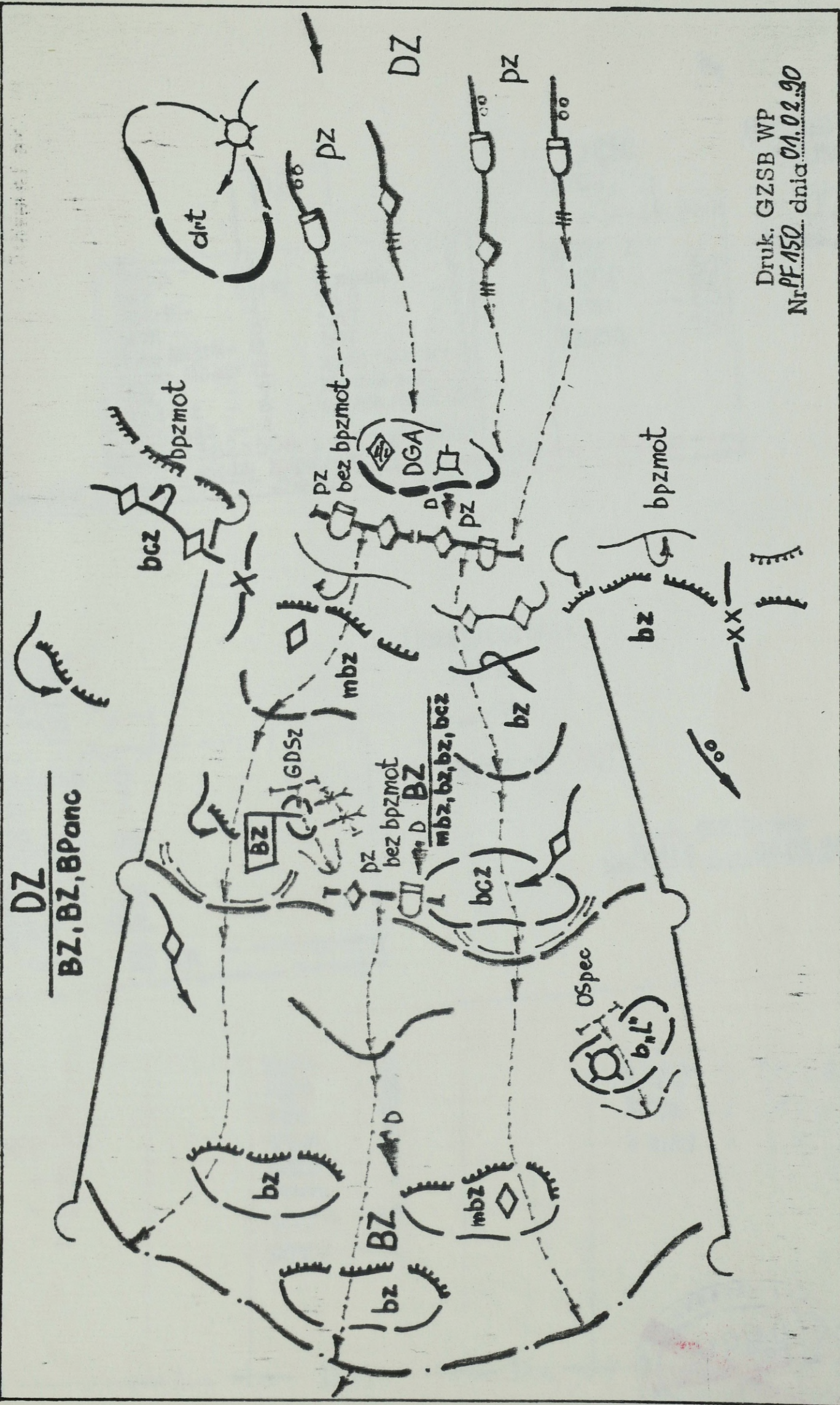

Druk. GZSB WP
 Nr PE 149. dnia 01.02.90

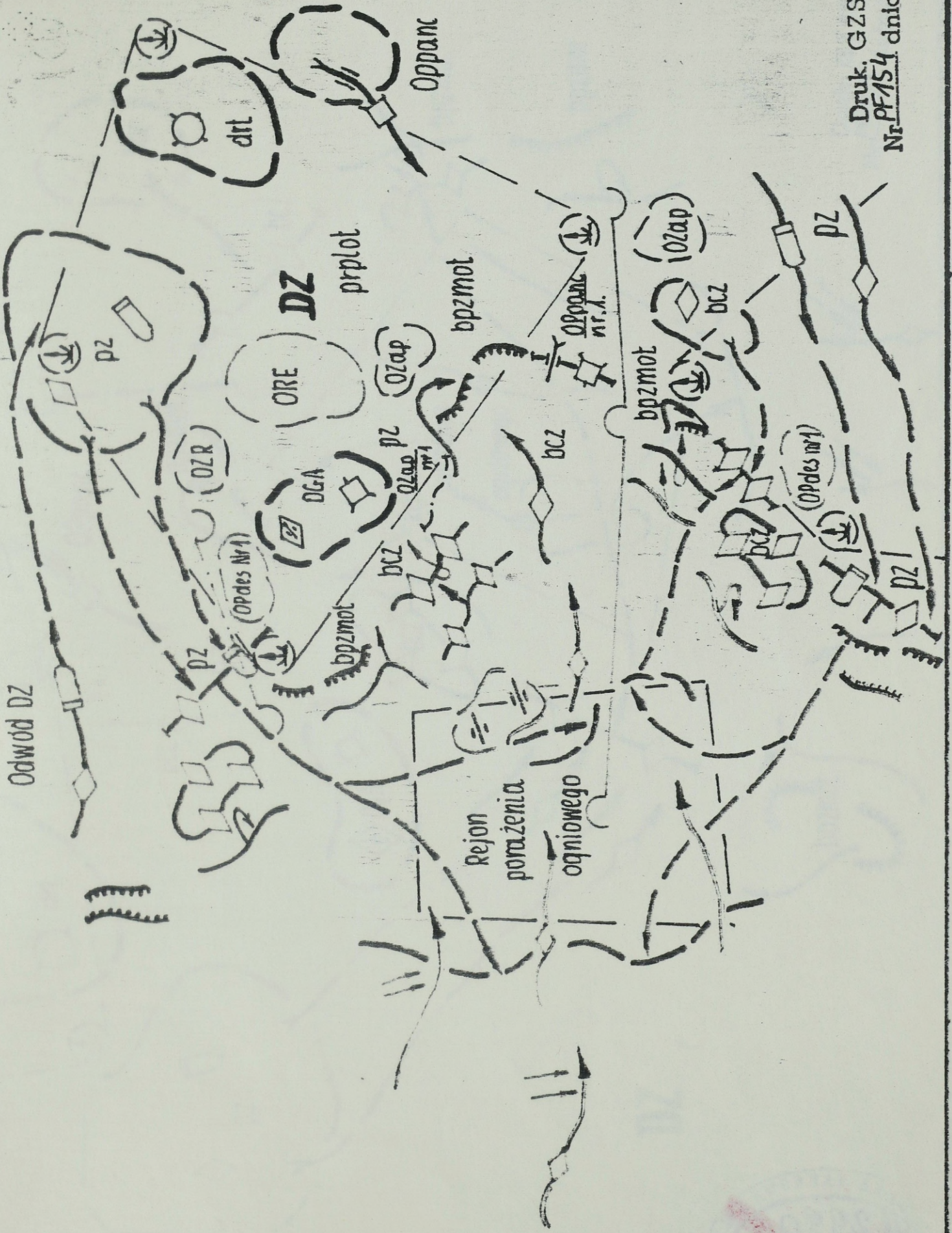
ARMII / WARIANT /

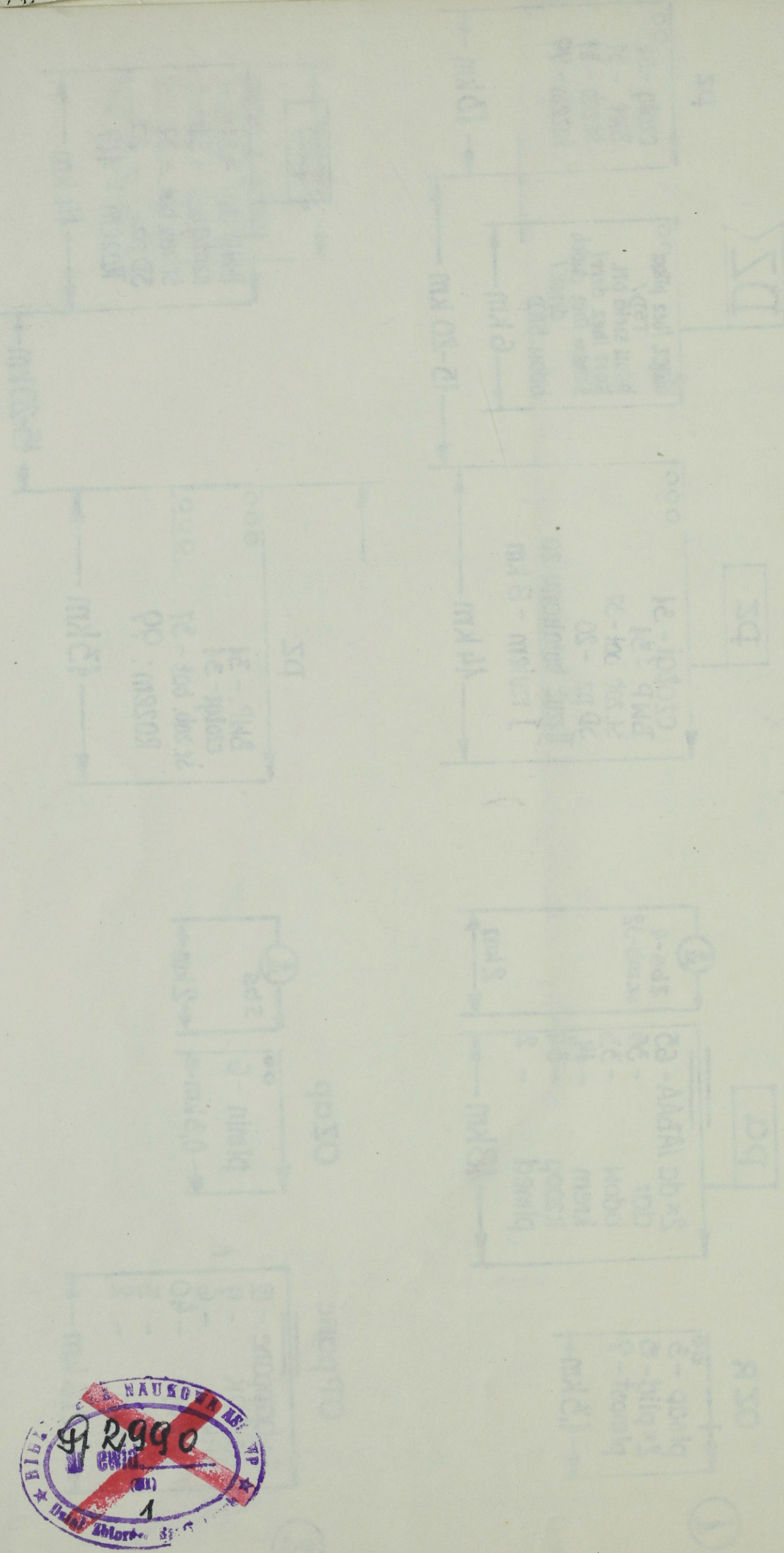
Druk. GZSB WP
Nr PF 150. dnia 01.02.90

30 km

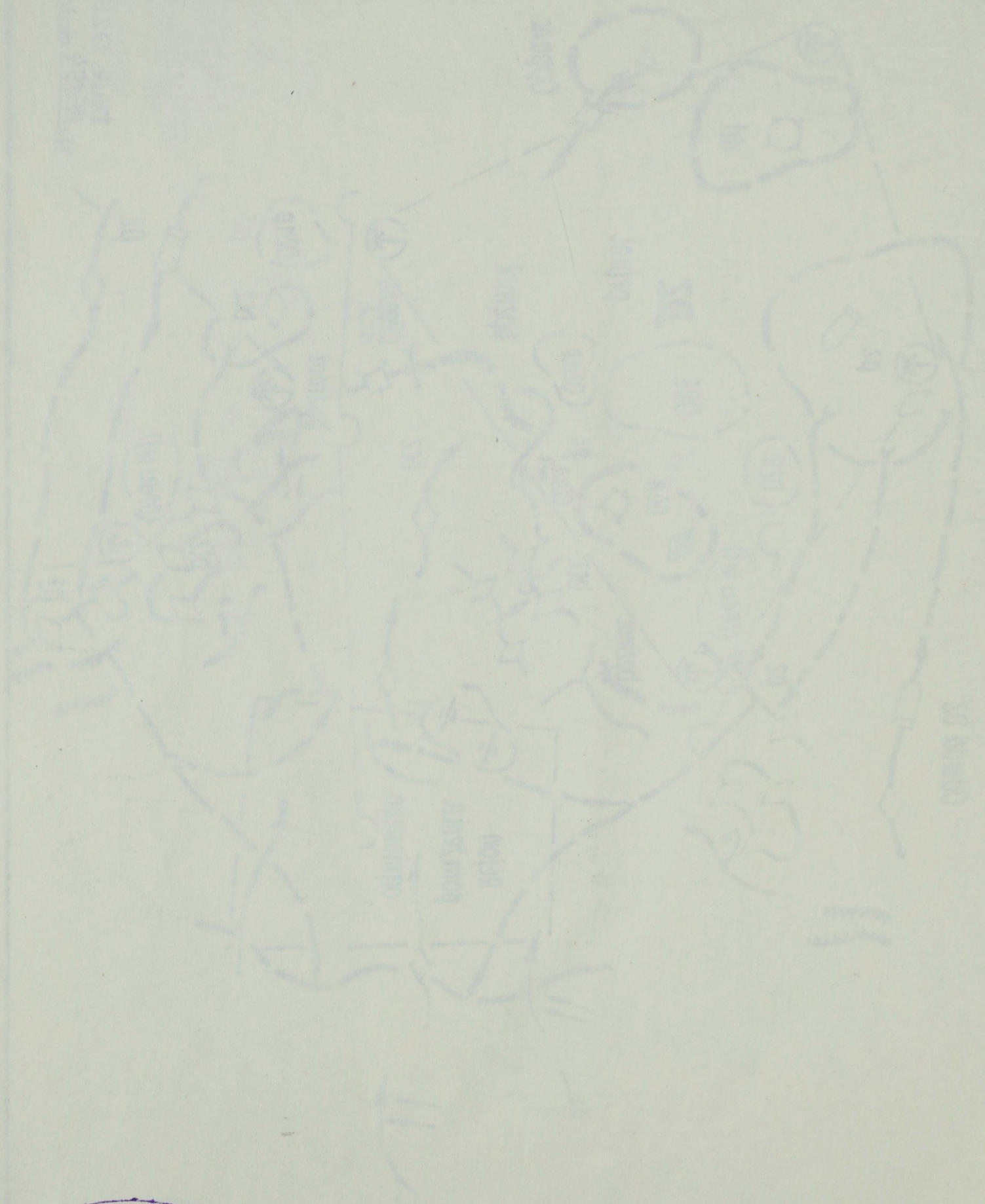
SASIEDNICH DZ. 89 / WARIANT II

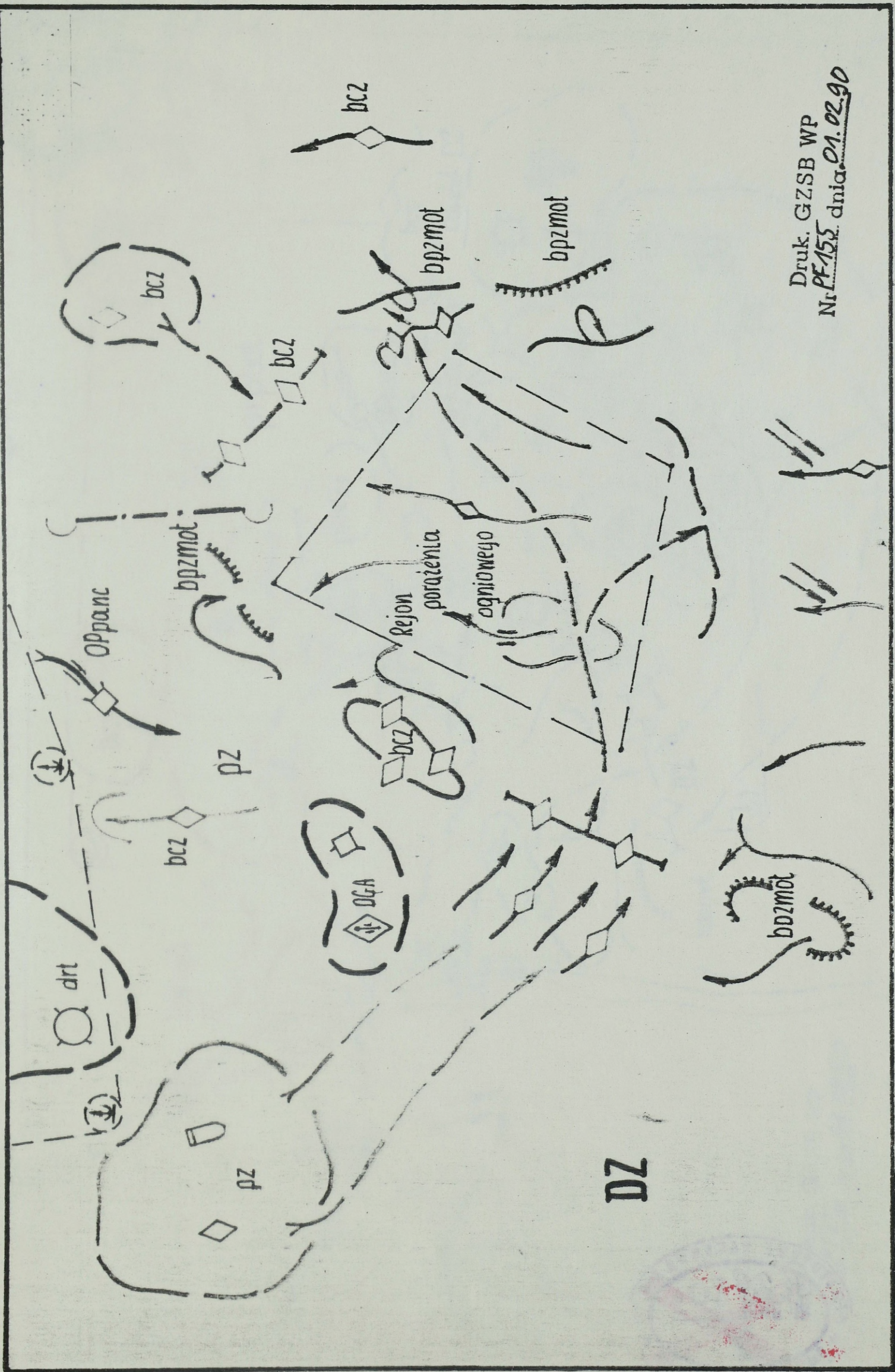
Druk. GZSB WP
Nr. PF154 dnia 01.02.90

WYDZIAŁ
GEOGRAFII
I
KARTOGRAFII

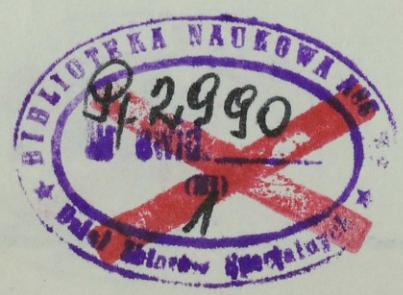
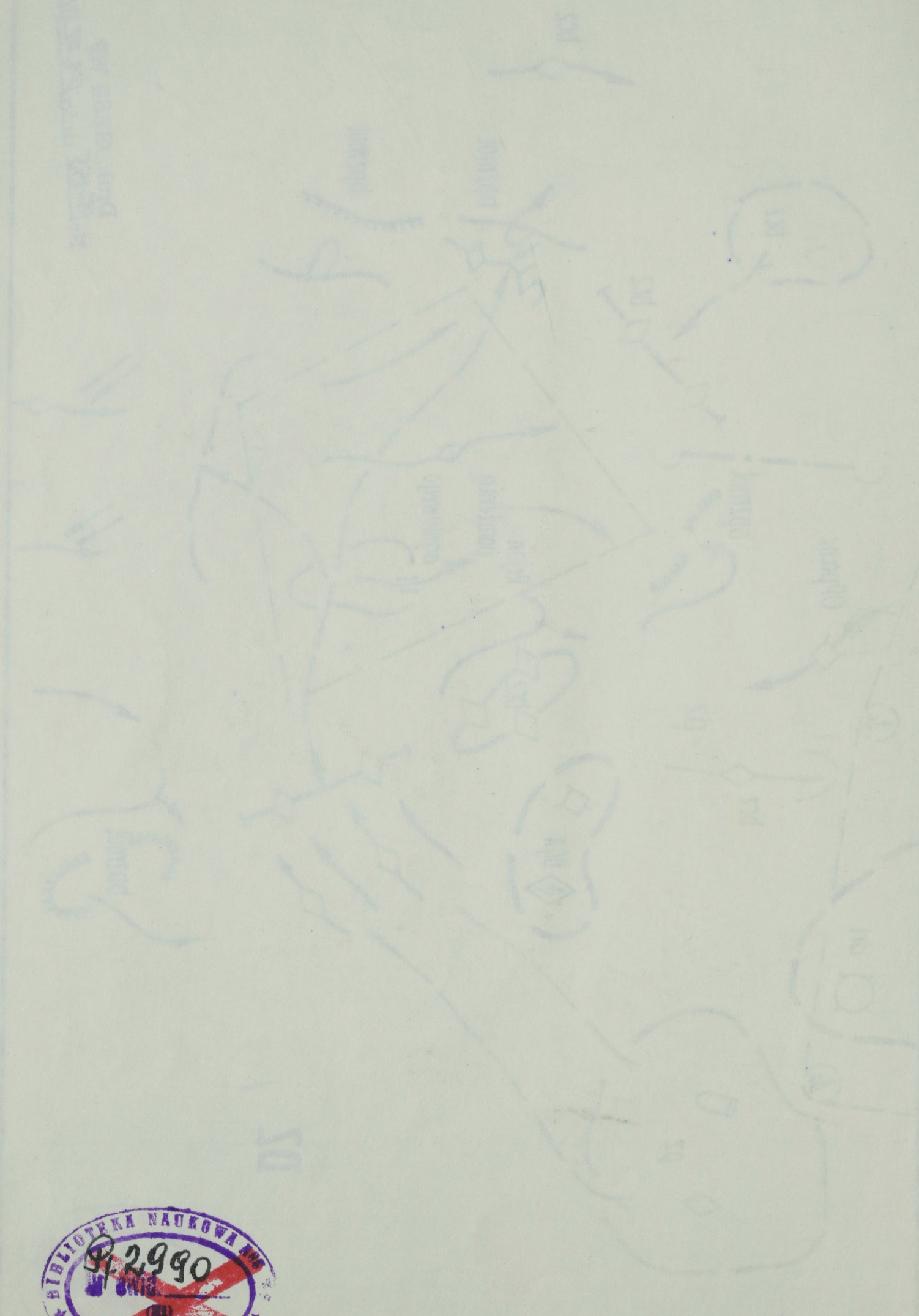

PRZERWY W LINII STYCZNOŚCI WUJDK I WARIANTII

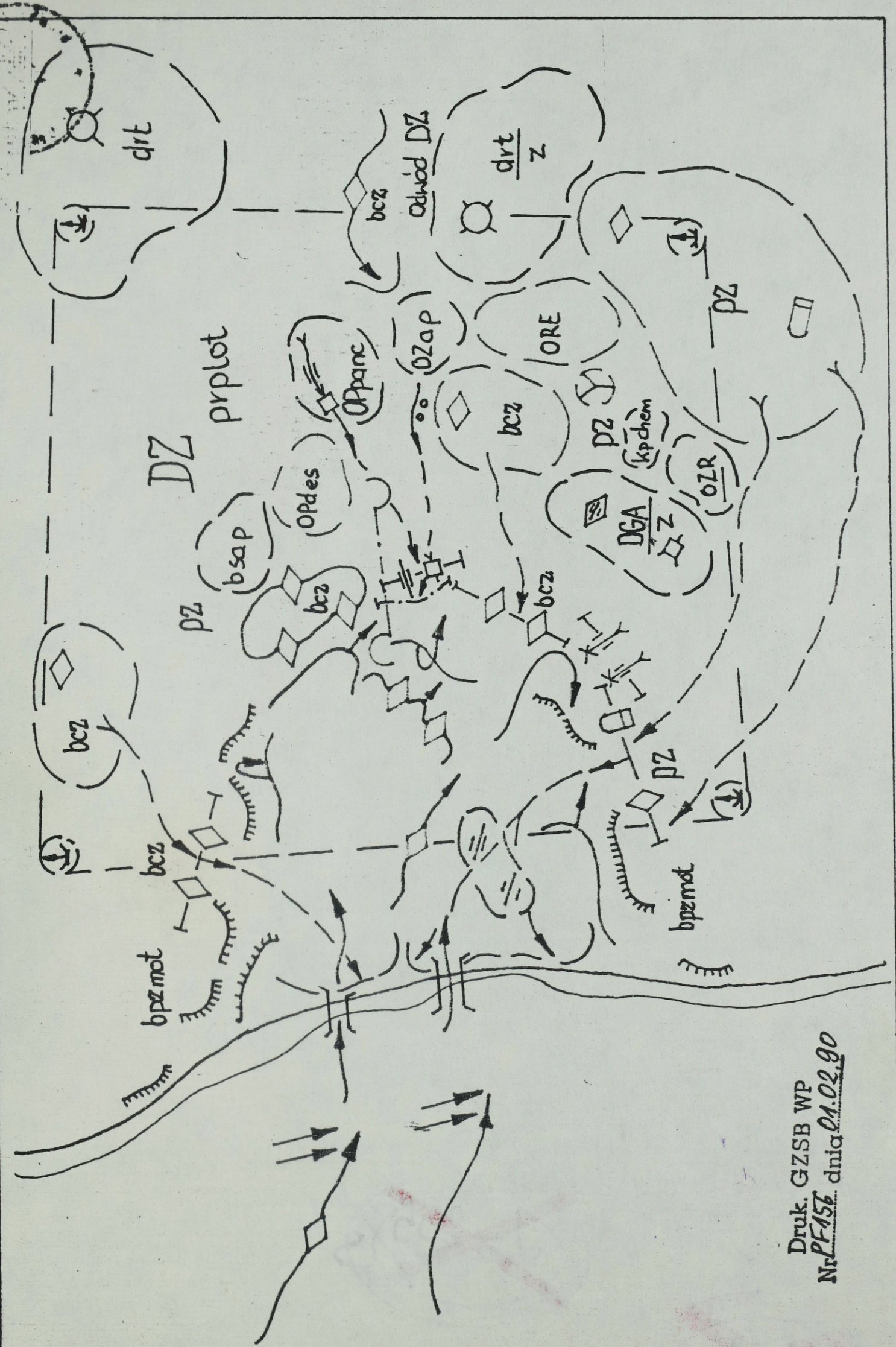
Druk. GZSB WP
Nr PF 155 dnia 01.02.90

WYDZIAŁ CHEMII
Dziękuję bardzo

PROJEKT WODNEJ PRZEWODZONY PRZEZ DZ / WARIANT /

WODNEJ PROWADZONEJ PRZEZ DZ / WARIANT /

Druk. GZSB WP
Nr PF156 dnia 01.02.90

